

Bruksela, 29 lutego 2024 r.
(OR. en)

7152/24

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0422(COD)

CODEC 629
JAI 359
COPEN 112
DROIPEN 49
ENV 233
PE 38

NOTA INFORMACYJNA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępującej dyrektywę 2008/99/WE – Wynik pierwszego czytania w Parlamencie Europejskim (Strasburg, 16–29 lutego 2024 r.)

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z postanowieniami art. 294 TFUE oraz wspólną deklaracją w sprawie praktycznych zasad dotyczących stosowania procedury współdecyzji¹ Rada, Parlament Europejski i Komisja kilkakrotnie kontaktowały się ze sobą w sposób nieformalny, by wypracować porozumienie w sprawie tego wniosku w pierwszym czytaniu.

W związku z tym przewodniczący Komisji Prawnej (JURI), Adrián VÁZQUEZ LÁZARA (Renew Europe, ES) przedstawił w imieniu tej komisji poprawkę kompromisową (poprawka nr 161) do wyżej wymienionego wniosku dotyczącego dyrektywy, w odniesieniu do którego Antonius MANDERS (PPE, NL) przygotował projekt sprawozdania. Poprawkę tę uzgodniono podczas nieformalnych kontaktów, o których mowa powyżej. Nie zgłoszono żadnych innych poprawek.

¹ Dz.U. C 145 z 30.6.2007, s. 5.

II. GŁOSOWANIE

Podczas głosowania, które odbyło się na posiedzeniu plenarnym 27 lutego 2024 r., przyjęto poprawkę kompromisową (poprawka nr 161) do wyżej wspomnianego wniosku dotyczącego dyrektywy. Zmieniony w ten sposób wniosek Komisji jest tożsamy ze stanowiskiem Parlamentu w pierwszym czytaniu, zawartym w jego rezolucji ustawodawczej, którą przedstawiono w załączniku do niniejszego dokumentu².

Stanowisko Parlamentu odzwierciedla wcześniejsze uzgodnienia między instytucjami. Rada powinna zatem być w stanie zatwierdzić stanowisko Parlamentu.

Akt zostanie wówczas przyjęty w brzmieniu odpowiadającym stanowisku Parlamentu.

² Wersja stanowiska Parlamentu przedstawiona w rezolucji ustawodawczej zawiera oznaczenia zmian wprowadzonych poprawkami do wniosku Komisji. Tekst dodany do wniosku Komisji oznaczono ***pogrubieniem i kursywą***. Symbol „■” wskazuje tekst usunięty.

P9_TA(2024)0093

Ochrona środowiska poprzez prawo karne

Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 27 lutego 2024 r. w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępującej dyrektywę 2008/99/WE (COM(2021)0851 – C9-0466/2021 – 2021/0422(COD))

(Zwykła procedura ustawodawcza: pierwsze czytanie)

Parlament Europejski,

- uwzględniając wniosek Komisji przedstawiony Parlamentowi Europejskiemu i Radzie (COM(2021)0851),
- uwzględniając art. 294 ust. 2 i art. 83 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zgodnie z którymi wniosek został przedstawiony Parlamentowi przez Komisję (C9-0466/2021),
- uwzględniając art. 294 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 23 marca 2022 r.¹,
- uwzględniając wstępne porozumienie zatwierdzone przez komisję przedmiotowo właściwą na podstawie art. 74 ust. 4 Regulaminu oraz przekazane pismem z dnia 6 grudnia 2023 r. zobowiązanie przedstawiciela Rady do zatwierdzenia stanowiska Parlamentu, zgodnie z art. 294 ust. 4 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 59 Regulaminu,
- uwzględniając opinie przedstawione przez Komisję Rozwoju, Komisję Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności, Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych oraz Komisję Petycji,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A9-0087/2023),

¹ Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 143.

1. przyjmuje poniższe stanowisko w pierwszym czytaniu;
2. zwraca się do Komisji o ponowne przekazanie mu sprawy, jeśli zastąpi ona pierwotny wniosek, wprowadzi w nim istotne zmiany lub planuje ich wprowadzenie;
3. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania stanowiska Parlamentu Radzie i Komisji oraz parlamentom narodowym.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego przyjęte w pierwszym czytaniu w dniu 27 lutego 2024 r. w celu przyjęcia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/...w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne i zastępująca dyrektywy 2008/99/WE i 2009/123/WE

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 83 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą²,

¹ Dz.U. C 290 z 29.7.2022, s. 143.

² Stanowisko Parlamentu Europejskiego z 27 lutego 2024 r.

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zgodnie z art. 3 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 191 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) Unia zobowiązuje się do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony i poprawy jakości środowiska. Środowisko, w szerokim znaczeniu, powinno być chronione, jak wynika z art. 3 ust. 3 TUE i art. 191 TFUE, obejmującym wszystkie zasoby naturalne, w tym powietrze, wodę, glebę, ekosystemy, wraz z usługami i funkcjami ekosystemowymi, a także dziką faunę i florę, w tym siedliska, jak również funkcje zapewniane przez zasoby naturalne.
- (2) *Zgodnie z art. 191 ust. 2 TFUE celem polityki Unii w dziedzinie środowiska jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony, z uwzględnieniem różnorodności sytuacji w różnych regionach Unii. Polityka ta ma opierać się na zasadzie ostrożności oraz na zasadach działania zapobiegawczego, usuwania szkody w pierwszej kolejności u źródła oraz na zasadzie „zanieczyszczający płaci”. Biorąc pod uwagę, że przestępstwa przeciwko środowisku mają również wpływ na prawa podstawowe, przeciwdziałanie przestępstwom przeciwko środowisku na szczeblu Unii ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia ochrony tych praw.*

- (3) Wzrost liczby przestępstw przeciwko środowisku i ich skutki, które podważają skuteczność unijne prawo w zakresie ochrony środowiska, są przedmiotem stałego zaniepokojenia w Unii. Przestępstwa te coraz częściej wykraczają poza granice państw członkowskich, w których są popełniane. Takie przestępstwa stanowią zagrożenie dla środowiska i w związku z tym wymagają stosownej i skutecznej reakcji, ***wiążącej się często z koniecznością skutecznej współpracy transgranicznej.***
- (4) Istniejące przepisy dotyczące sankcji na mocy w dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE³ oraz w unijnym prawie sektorowym w zakresie ochrony środowiska nie są wystarczające do osiągnięcia zgodności z prawem unijnym w zakresie ochrony środowiska. Taka zgodność z prawem powinna być wzmocniona poprzez dostępność ***skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających*** sankcji karnych, ***współmiernych do wagi przestępstw*** i będących oznaką społecznego potępienia bardziej niż stosowanie sankcji administracyjnych. ***Komplementarność prawa karnego i administracyjnego ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania bezprawnemu postępowaniu, które szkodzi środowisku naturalnemu, oraz dla zniechęcania do takiego postępowania.***

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne (Dz.U. L 328 z 6.12.2008, s. 28).

- (5) Należy dokonać zmiany wykazu przestępstw przeciwko środowisku zawartego w dyrektywie 2008/99/WE oraz dodać dodatkowe przestępstwa na podstawie najpoważniejszych naruszeń unijnego prawa ochrony środowiska. Należy zaostrzyć **sankcje** w celu zwiększenia ich odstraszającego skutku, a także poprawić skuteczność **wykrywania** przestępstw przeciwko środowisku, prowadzenia postępowań przygotowawczych i orzekania w ich sprawie.
- (6) Państwa członkowskie powinny kryminalizować niektóre formy bezprawnych czynów, zapewnić większą precyzję w odniesieniu do definicji odnośnych przestępstw oraz bardziej zharmonizować rodzaje i wysokości sankcji.

- (7) ***Zaniechanie w przypadku prawnego obowiązku działania może mieć taki sam negatywny wpływ na środowisko i zdrowie człowieka jak działanie. W związku z tym definicja przestępstw zawarta w niniejszej dyrektywie powinna w stosownych przypadkach obejmować zarówno działania, jak i zaniechania.***
- (8) Państwa członkowskie powinny wprowadzić do prawa krajowego sankcje karne za poważne naruszenia przepisów prawa Unii dotyczących ochrony środowiska. W ramach wspólnej polityki rybołówstwa w prawie Unii przewidziano kompleksowy zestaw przepisów dotyczących kontroli i egzekwowania na podstawie rozporządzeń Rady (WE) nr 1224/2009⁴ i (WE) nr 1005/2008⁵ w przypadku poważnych naruszeń, w tym naruszeń powodujących szkody dla środowiska morskiego. Zgodnie z tym zestawem przepisów państwa członkowskie mogą wybrać, czy zastosują system sankcji administracyjnych czy karnych lub oba te systemy. Zgodnie z komunikatami Komisji z dnia 11 grudnia 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu i z dnia 20 maja 2020 r. w sprawie unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 – przywracanie przyrody do naszego życia, niektóre umyślne bezprawne czyny objęte rozporządzeniem (WE) nr 1224/2009 i rozporządzeniem (WE) nr 1005/2008 należy uznać za przestępstwo.

⁴ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1224/2009 z dnia 20 listopada 2009 r. ustanawiające wspólnotowy system kontroli w celu zapewnienia przestrzegania przepisów wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 847/96, (WE) nr 2371/2002, (WE) nr 811/2004, (WE) nr 768/2005, (WE) nr 2115/2005, (WE) nr 2166/2005, (WE) nr 388/2006, (WE) nr 509/2007, (WE) nr 676/2007, (WE) nr 1098/2007, (WE) nr 1300/2008, (WE) nr 1342/2008 i uchylające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1627/94 oraz (WE) nr 1966/2006 (Dz.U. L 343 z 22.12.2009, s. 1).

⁵ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1005/2008 z dnia 29 września 2008 r. ustanawiające wspólnotowy system zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom oraz ich powstrzymywania i eliminowania, zmieniające rozporządzenia (EWG) nr 2847/93, (WE) nr 1936/2001 i (WE) nr 601/2004 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 1093/94 i (WE) nr 1447/1999 (Dz.U. L 286 z 29.10.2008, s. 1).

- (9) Aby dany czyn stanowił przestępstwo przeciwko środowisku na mocy niniejszej dyrektywy, musi być bezprawny. Aby dany czyn był bezprawny, powinien on naruszać prawo Unii, ***które przyczynia się do realizacji jednego z celów polityki Unii w dziedzinie środowiska określonych w art. 191 ust. 1 TFUE, bez względu na podstawę prawną takich aktów Unii, które mogą obejmować np. art. 91, 114, 168 lub 192 TFUE, lub naruszać krajowe przepisy ustawowe***, wykonawcze lub administracyjne państwa członkowskiego lub decyzje właściwego organu państwa członkowskiego nadające skuteczność takiemu prawu Unii. W niniejszej dyrektywie należy określić, które bezprawne czyny mogą stanowić przestępstwo oraz, w stosownych przypadkach, ustanowić jakościowy lub ilościowy próg decydujący o tym, czy taki czyn stanowi przestępstwo. Taki czyn należy uznać za przestępstwo, jeżeli był umyślny, a w niektórych przypadkach również jeżeli był skutkiem ***co najmniej*** rażącego niedbalstwa. ***W szczególności*** czyn bezprawny, który powoduje śmierć osoby lub poważne uszkodzenie jej ciała, znaczną szkodę lub poważne ryzyko znacznej szkody dla środowiska lub który w inny sposób uznaje się za szczególnie szkodliwe dla środowiska, ***powinien również stanowić*** przestępstwo, jeżeli było skutkiem ***co najmniej*** rażącego niedbalstwa. Państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać bardziej rygorystyczne przepisy w dziedzinie prawa karnego.

- (10) Dany czyn powinien być bezprawny nawet w przypadku gdy dochodzi do niego na podstawie upoważnienia wydanego przez właściwy organ państwa członkowskiego, jeżeli takie upoważnienie uzyskano w wyniku oszustwa, korupcji, wymuszenia lub przymusu. Ponadto *posiadanie takiego upoważnienia nie wyklucza możliwości pociągnięcia jego posiadacza do odpowiedzialności karnej, jeżeli upoważnienie to w sposób oczywisty narusza odpowiednie materialne wymogi prawne. „Oczywiste naruszenie odpowiednich materialnych wymogów prawnych” należy rozumieć jako odniesienie do oczywistego i istotnego naruszenia odpowiednich materialnych wymogów prawnych i nie ma ono na celu uwzględnienia naruszeń wymogów proceduralnych lub drobnych elementów upoważnienia ani przeniesienia obowiązku zapewnienia, że upoważnienia właściwych organów dla podmiotów są zgodne z prawem. Ponadto, w przypadku gdy wymagane jest upoważnienie, okoliczność, że jest ono zgodne z prawem, nie stoi na przeszkodzie, by wsząć postępowanie karne przeciwko posiadaczowi tego upoważnienia, który nie spełnia wszystkich obowiązków dotyczących upoważnienia lub innych istotnych obowiązków prawnych nieobjętych upoważnieniem.*

- (11) *Ponadto ważne jest, by podmioty dokładały wszelkich starań w celu zapewnienia zgodności z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi dotyczącymi ochrony środowiska, które mają zastosowanie w czasie prowadzenia przez nie odnośnej działalności, w tym poprzez wykonywanie obowiązków określonych w mających zastosowanie przepisach unijnych i krajowych, w odniesieniu do procedur regulujących zmiany lub aktualizacje istniejących upoważnień. Powinno to również obejmować obowiązki posiadacza upoważnienia do jego aktualizacji i odnowienia.*

I

- (12) *W odniesieniu do przestępstw i sankcji przewidzianych w niniejszej dyrektywie pojęcie „osoby prawne” należy rozumieć jako osoby inne niż państwa lub organy publiczne sprawujące władzę państwową lub publiczne organizacje międzynarodowe. Ponieważ niniejsza dyrektywa ustanawia normy minimalne, państwa członkowskie mogą przyjąć bardziej rygorystyczne przepisy, w tym przepisy dotyczące odpowiedzialności karnej organów publicznych.*

- (13) *Niektóre przestępstwa zdefiniowane w niniejszej dyrektywie obejmują progi jakościowe, które muszą być przekroczone, aby dany czyn stanowił przestępstwo, a mianowicie jeżeli dany czyn powoduje śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osoby lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, wody lub gleby, lub dla ekosystemu, zwierząt lub roślin. Aby zapewnić jak najszerszą ochronę środowiska, taki próg jakościowy należy rozumieć w szerokim znaczeniu, w tym, w stosownych przypadkach, jako znaczną szkodę dla fauny i flory, siedlisk, usług zapewnianych przez zasoby naturalne i ekosystemy, a także funkcji ekosystemowych. Pojęcie „ekosystem” należy rozumieć jako dynamiczny zespół roślin, zwierząt, grzybów i mikroorganizmów oraz ich nieożywione środowisko, wspólnie tworzący jednostkę funkcjonalną i obejmujący typy siedlisk, siedliska gatunków i populacje gatunków. „Ekosystem” powinien również obejmować usługi ekosystemowe, dzięki którym ekosystem przyczynia się bezpośrednio lub pośrednio do dobrostanu człowieka, oraz funkcje ekosystemu, które odnoszą się do naturalnych procesów w ekosystemie. Mniejsze jednostki, takie jak ul, mrowisko lub pniak, mogą stanowić część ekosystemu, lecz nie należy ich traktować jako samodzielny ekosystem do celów niniejszej dyrektywy.*

- (14) *Do celów niniejszej dyrektywy termin „uszkodzenie ciała” należy rozumieć w szerokim znaczeniu, tak aby obejmował on wszelkie formy szkody fizycznej na osobie, w tym zmianę funkcji ciała lub struktury komórkowej, przejściową, przewlekłą lub śmiertelną chorobę, zaburzenia czynności ciała lub inne pogorszenie stanu zdrowia fizycznego, z wyłączeniem zdrowia psychicznego.*
- (15) *Wprowadzenie do środowiska różnych form energii, takich jak ciepło, źródła energii cieplnej, hałas, w tym hałas podwodny, oraz inne źródła energii akustycznej, wibracje, pola elektromagnetyczne, energia elektryczna lub światło, może spowodować znaczną szkodę dla jakości powietrza, wody lub gleby lub znaczną szkodę w ekosystemie, dla zwierząt lub roślin, śmierć lub poważne uszkodzenie ciała u ludzi. Wprowadzanie energii do środowiska podlega przepisom różnych instrumentów unijnego prawa ochrony środowiska, na przykład w dziedzinie ochrony wód, środowiska morskiego, kontroli hałasu, gospodarowania odpadami i emisji przemysłowych. W świetle tych instrumentów, bezprawne wprowadzanie energii do środowiska powinno stanowić przestępstwo w rozumieniu niniejszej dyrektywy, jeżeli powoduje lub może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.*
- (16) *W przypadku gdy przestępstwa zdefiniowane w niniejszej dyrektywie obejmują czyny takie jak udostępnianie lub wprowadzanie do obrotu, sprzedaż, oferowanie do sprzedaży lub handel, uwzględnia się czyny popełniane za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych.*

- (17) *W niniejszej dyrektywie wprowadza się przestępstwo polegające na wprowadzaniu do obrotu – wbrew zakazowi lub innemu wymogowi mającemu na celu ochronę środowiska – produktu, którego użycie na dużą skalę powoduje zrzut, emisję lub wprowadzenie pewnej ilości materiałów lub substancji, energii lub promieniowania jonizującego do powietrza, gleby lub wody oraz powoduje albo może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka. W tym kontekście należy ustanowić zakaz lub inny wymóg mający na celu ochronę środowiska w obszarze prawa Unii, którego jednym z wyraźnie określonych celów lub celem głównym jest ochrona środowiska, w tym zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska, ochrona zdrowia ludzkiego, ostrożne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych lub przeciwdziałanie zmianie klimatu, lub promowanie na szczeblu międzynarodowym środków mających na celu rozwiązywanie regionalnych lub globalnych problemów środowiska. Jednak w przypadku gdy taki zakaz lub wymóg są ustanowione w innych obszarach prawa Unii, którym przyświecają inne cele, na przykład ochrona zdrowia i bezpieczeństwa pracowników, dany czyn nie kwalifikuje się jako to przestępstwo. Do celów niniejszej dyrektywy „użycie na dużą skalę” odnosi się do łącznego skutku używania produktu przez większą – nieokreśloną – liczbę użytkowników, pod warunkiem że czyn powoduje lub może spowodować szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.*

- (18) *Bezprawne zbieranie, transport lub przetwarzanie odpadów jak również brak nadzoru nad tymi działaniami oraz późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów, w tym działanie podejmowane w charakterze sprzedawcy lub pośrednika, mogą mieć katastrofalny wpływ na środowisko i zdrowie człowieka. Skutki takie mogą być spowodowane czynem bezprawnym, który dotyczy szkodliwych odpadów pochodzących z produktów farmaceutycznych lub środków odurzających, w tym składników do produkcji środków odurzających, chemikaliów, odpadów zawierających kwasy lub zasady, odpadów zawierających toksyny, metali ciężkich, ropy naftowej, tłuszczu, odpadów elektrycznych i elektronicznych, pojazdów wycofanych z eksploatacji lub odpadów tworzyw sztucznych. Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić, aby bezprawne gospodarowanie odpadami stanowiło przestępstwo w przypadku, gdy taki czyn dotyczy odpadów niebezpiecznych w znacznej ilości lub dotyczy innych odpadów, które powodują lub mogą spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.*
- (19) *W związku z wprowadzonym na mocy niniejszej dyrektywy przestępstwem dotyczącym recyklingu statków objętego zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013⁶, należy zauważyć, że na mocy prawa Unii obowiązki określone w tym rozporządzeniu mają zastosowanie wyłącznie do właścicieli statków, zgodnie z definicją zawartą w tym rozporządzeniu.*

⁶ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie recyklingu statków oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 i dyrektywę 2009/16/WE (Dz.U. L 330 z 10.12.2013, s. 1).*

- (20) *W odniesieniu do oceny, czy ilość danego produktu lub danego towaru związana z wylesianiem lub degradacją lasów, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115⁷ jest nieznaczna, państwa członkowskie mogą wziąć pod uwagę na przykład ilość odnośnego towaru lub produktu wyrażoną w masie netto lub, w stosownych przypadkach, objętość lub liczbę rzeczy, lub fakt, czy skala danej działalności jest nieznaczna pod względem ilości. Na potrzeby takiej oceny państwa członkowskie mogłyby również uwzględnić, w stosownych przypadkach, inne elementy wymienione w niniejszej dyrektywie w odniesieniu do niektórych przestępstw, w tym stan ochrony danych gatunków lub koszty naprawienia szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu.*
- (21) *Przestępstwa związane z czynem umyślnym wymienione w niniejszej dyrektywie mogą prowadzić do katastrofalnych skutków, takich jak znaczne zanieczyszczenie, wypadki przemysłowe o poważnych skutkach dla środowiska lub pożary lasów na dużą skalę. Jeżeli takie przestępstwa powodują zniszczenie lub rozległe i znaczne szkody, które są nieodwracalne albo długotrwałe, w ekosystemie o znacznej wielkości lub o znacznej wartości środowiskowej, siedlisku na obszarze chronionym lub powodują zniszczenie lub rozległe i znaczne szkody, które są nieodwracalne albo długotrwałe dla jakości powietrza, gleby lub wody, takie przestępstwa prowadzące do tak katastrofalnych skutków powinny stanowić przestępstwa kwalifikowane i w związku z tym powinny za nie grozić surowsze kary, niż te przewidziane dla innych przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. Te przestępstwa kwalifikowane mogą obejmować czyny porównywalne z „ekobójstwem”, które jest już uregulowane przez prawo niektórych państw członkowskich i jest przedmiotem dyskusji na forach międzynarodowych.*

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1115 z dnia 31 maja 2023 r. w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 995/2010 (Dz.U. L 150 z 9.6.2023, s. 206).

- (22) *W przypadku gdy na podstawie niniejszej dyrektywy czyn stanowi przestępstwo wyłącznie, gdy dotyczy znacznej ilości, która przekracza ustawowy próg lub wartość lub inny obowiązkowy parametr, przy ocenie czy rzeczywiście nastąpiło przekroczenie takiego progu, wartości lub parametru, należy uwzględnić między innymi niebezpieczeństwo i toksyczność materiału lub substancji ponieważ im bardziej niebezpieczny lub toksyczny jest dany materiał lub substancja, tym szybciej zostanie osiągnięty próg, wartość lub inny parametr a w przypadku szczególnie niebezpiecznych i toksycznych substancji lub materiałów nawet bardzo niewielka ilość może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub zdrowia człowieka.*
- (23) Coraz szybsze tempo zmiany klimatu, utraty różnorodności biologicznej i degradacji środowiska, w połączeniu z namacalnymi przykładami niszczących skutków tych zjawisk, doprowadziło do uznania zielonej transformacji za naczelny cel obecnych czasów i kwestię sprawiedliwości międzypokoleniowej. *W przypadku gdy w niniejszej dyrektywie, w celu zdefiniowania przestępstw, stosuje się pojęcia zdefiniowane w unijnym prawie ochrony środowiska do określenia czynów bezprawnych, pojęcia takie należy rozumieć zgodnie z odpowiednimi definicjami zawartymi w odnośnych aktach prawnych Unii objętych niniejszą dyrektywą. Niniejsza dyrektywa powinna obejmować również wszelkie unijne akty zmieniające przepisy lub wymogi istotne do celów definiowania czynu bezprawnego, który wchodzi w zakres przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. Przy opracowywaniu takich zmieniających aktów unijnych wskazane byłoby zawarcie w nich odniesienia do niniejszej dyrektywy. Jeżeli jednak w unijnym prawie ochrony środowiska wprowadzone zostaną nowe rodzaje czynów bezprawnych, które nie były dotychczas objęte zakresem przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie, dyrektywę należy zmienić, tak aby włączyć do jej zakresu stosowania te nowe rodzaje czynów bezprawnych.*

- (24) *Bez uszczerbku dla dynamicznego charakteru niniejszej dyrektywy, Komisja powinna regularnie badać, czy zachodzi potrzeba zmiany zawartego w niniejszej dyrektywie opisu bezprawnego czynu mogącego stanowić przestępstwo na mocy niniejszej dyrektywy. Komisja powinna również badać, czy zachodzi potrzeba określenia innych przestępstw w przypadku wprowadzenia do unijnego prawa ochrony środowiska nowych rodzajów bezprawnych czynów, które nie są jeszcze objęte zakresem stosowania niniejszej dyrektywy.*
- (25) W niniejszej dyrektywie należy wprowadzić niewyczerpujący wykaz elementów, które należy **w stosownych przypadkach** uwzględnić przy ocenie tego, czy osiągnięte zostały jakościowe i ilościowe progi służące zidentyfikowaniu przestępstw. Zapewnienie takiego wykazu powinno ułatwiać spójne stosowanie niniejszej dyrektywy i skuteczniejsze zwalczanie przestępstw przeciwko środowisku, a także zapewniać pewność prawa. Takie elementy kwalifikujące lub ich stosowanie nie powinny jednak nadmiernie utrudniać **wykrywania**, prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawie przestępstw, wnoszenia i popierania oskarżeń lub orzekania w ich sprawie.

- (26) *Jeżeli niniejsza dyrektywa przewiduje, że czyn bezprawny stanowi przestępstwo tylko wtedy, gdy został popełniony umyślnie i powoduje śmierć osoby, pojęcie „zamiaru” należy rozumieć zgodnie z prawem krajowym, z uwzględnieniem odpowiedniego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej („Trybunał Sprawiedliwości”). W związku z tym, do celów niniejszej dyrektywy, „zamiar” można rozumieć jako zamiar spowodowania śmierci osoby lub może on również obejmować sytuację, w której sprawca, mimo iż nie kieruje się chęcią spowodowania śmierci osoby, akceptuje jednak prawdopodobieństwo spowodowania jej i dopuszcza się działania lub zaniechania, dobrowolnie i z naruszeniem określonego obowiązku, powodując w ten sposób śmierć osoby. Taka sama wykładnia, jak przy pojęciu „zamiaru” powinna mieć zastosowanie w przypadku, gdy umyślny bezprawny czyn, określony w niniejszej dyrektywie, powoduje poważne uszkodzenie ciała człowieka, lub zniszczenie lub rozległą i znaczną szkodę, które są nieodwracalne albo długotrwałe, w ekosystemie o znacznej wielkości lub o znacznej wartości środowiskowej, lub w siedlisku na obszarze chronionym, lub powoduje rozległą i znaczną szkodę, które są nieodwracalne albo długotrwałe dla jakości powietrza, gleby lub wody.*
- (27) *W odniesieniu do przestępstw w rozumieniu niniejszej dyrektywy pojęcie „rażącego niedbalstwa” należy rozumieć zgodnie z prawem krajowym, z uwzględnieniem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. Niniejsza dyrektywa nie wymaga wprowadzenia do prawa krajowego pojęcia „rażącego niedbalstwa” w odniesieniu do każdego elementu przestępstwa, takiego jak posiadanie, sprzedaż lub oferowanie do sprzedaży, wprowadzanie do obrotu itp. W takich sytuacjach państwa członkowskie mogą postanowić, że pojęcie „rażącego niedbalstwa” odnosi się do takich znamion przestępstwa jak status ochrony, „nieznaczna ilość” lub „prawdopodobieństwo”, że dany czyn spowoduje znaczną szkodę.*

- (28) W postępowaniach karnych oraz procesach sądowych należy odpowiednio uwzględnić udział zorganizowanych grup przestępczych działających w sposób mający negatywny wpływ na środowisko. W postępowaniu karnym w sprawie przestępstw przeciwko środowisku należy uwzględniać korupcję, pranie pieniędzy, cyberprzestępczość i przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów oraz – w stosunku do działalności gospodarczej – zamiar sprawcy dotyczący maksymalizacji zysków lub oszczędności wydatków. Takie formy przestępczości są często wzajemnie powiązane z poważnymi formami przestępstw przeciwko środowisku i dlatego nie należy ich rozpatrywać oddzielnie. ***Często powodują też w szczególności znaczne szkody dla środowiska i zdrowia człowieka, włącznie z katastrofalnymi skutkami dla przyrody i społeczności lokalnych.*** ***Ponadto***, szczególnie niepokojące jest to, że niektóre przestępstwa przeciwko środowisku są tolerowane przez właściwe organy administracji lub urzędników wykonujących obowiązki publiczne bądź popełniane przy ich aktywnym wsparciu. W niektórych przypadkach może to nawet przybierać postać korupcji. Przykłady takich zachowań to przymykanie oczu na naruszenia prawa z zakresu ochrony środowiska lub przemilczanie takich przypadków, celowe pomijanie inspekcji lub kontroli na przykład mających na celu sprawdzenie, czy posiadacz zezwolenia przestrzega jego warunków, popieranie uchwał lub głosowanie za przyznaniem nielegalnych zezwoleń lub wydawanie sfałszowanych lub nieprawdziwych korzystnych sprawozdań.

- (29) Podżeganie do przestępstw oraz pomocnictwo w umyślnym ich popełnianiu także powinny podlegać karze. Usiłowanie popełnienia przestępstwa, które powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała bądź powoduje lub może spowodować znaczną szkodę dla środowiska lub jest w inny sposób uznawane za szczególnie szkodliwe, również powinno stanowić przestępstwo, o ile zostało popełnione umyślnie. ***Pojęcie „usiłowania” należy rozumieć zgodnie z prawem krajowym. W przypadku przestępstwa zdefiniowanego w niniejszej dyrektywie polegającego na realizacji projektu bez zezwolenia na inwestycję, w związku z faktem, iż realizację przedsięwzięcia należy rozumieć jako obejmującą już rozpoczęcie realizacji takiego przedsięwzięcia, w tym na przykład prac w celu przygotowania gruntu pod budowę lub innych prac wywołujących skutki dla środowiska, niniejsza dyrektywa nie zalicza tego przestępstwa do przestępstw, w przypadku których usiłowanie podlega karze jako przestępstwo. ■***
- (30) Sankcje za przestępstwa określone w niniejszej dyrektywie powinny być skuteczne, odstraszające i proporcjonalne. W tym celu należy ustalić minimalne poziomy maksymalnego wymiaru kary pozbawienia wolności dla osób fizycznych. ***Maksymalny wymiar kary pozbawienia wolności przewidziany w niniejszej dyrektywie za przestępstwa popełnione przez osoby fizyczne powinien być stosowany co najmniej w przypadku najpoważniejszych form takich przestępstw. Prawo karne wszystkich państw członkowskich zawiera przepisy dotyczące przestępnego spowodowania śmierci, popełnionego umyślnie lub w wyniku rażącego niedbalstwa. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zastosowania tych przepisów ogólnych, w tym przepisów dotyczących okoliczności obciążających, przy transponowaniu przepisów niniejszej dyrektywy dotyczących przestępstw, które powodują śmierć osób, bez względu na to, czy popełniono je umyślnie, czy w wyniku rażącego niedbalstwa.***

- (31) Sankcje ***lub środki akcesoryjne*** często postrzega się jako bardziej skuteczne niż sankcje finansowe, zwłaszcza w przypadku osób prawnych. W związku z tym należy wprowadzić możliwość nakładania sankcji lub środków akcesoryjnych w ***danym*** postępowaniu. ***Te sankcje lub środki*** mogą obejmować obowiązek przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego, wykluczenie z dostępu do finansowania publicznego, w tym z procedur przetargowych, dotacji i koncesji, oraz cofnięcie zezwoleń i upoważnień. Nie narusza to przysługującej sędziom lub sądom w postępowaniu karnym swobody uznania w zakresie nakładania innych odpowiednich sankcji w poszczególnych przypadkach.
- (32) ***Sankcje lub środki akcesoryjne mogłyby, bez uszczerbku dla wymogów dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁸, obejmować wymóg przywrócenia stanu środowiska, w przypadku gdy szkoda jest odwracalna, oraz wymóg wypłaty odszkodowania, jeżeli szkoda jest nieodwracalna lub jeżeli sprawca nie jest w stanie dokonać takiego przywrócenia.***

⁸ ***Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zarządzania szkodami wyrządzonym środowisku naturalnemu (Dz.U. L 143 z 30.4.2004, s. 656).***

- (33) W zakresie, w jakim *czyn stanowiący przestępstwo przeciwko środowisku*, zgodnie z *definicją w niniejszej dyrektywie*, można przypisać osobom prawnym, takie osoby prawne powinny podlegać odpowiedzialności za dane przestępstwo. Aby osiągnąć cele niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie, w których w prawie przewidziano odpowiedzialność karną osób prawnych, powinny zapewnić, aby prawo to przewidywało skuteczne, odstraszające i proporcjonalne rodzaje i poziomy sankcji karnych zgodnie z niniejszą dyrektywą. Aby osiągnąć cele niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie, w których w prawie nie przewidziano odpowiedzialności karnej osób prawnych, powinny zapewnić, aby w *ich prawie* przewidziano skuteczne, odstraszające i proporcjonalne rodzaje i poziomy *sankcji pozakarnych* zgodnie z niniejszą dyrektywą. *Maksymalne poziomy grzywien przewidziane w niniejszej dyrektywie za przestępstwa, które zostały w niej określone, powinny mieć zastosowanie co najmniej w przypadku najpoważniejszych form takich przestępstw. Należy uwzględniać wagę czynu, jak również indywidualne, finansowe i inne okoliczności dotyczące danych* osób prawnych, aby zapewnić skuteczność, odstraszający charakter i proporcjonalność nałożonej sankcji. *Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określania maksymalnych wysokości grzywien albo jako odsetka całkowitego światowego obrotu danej osoby prawnej albo określonych w stałych kwotach. Państwa członkowskie powinny zdecydować, którą z tych możliwości będą stosować przy transponowaniu niniejszej dyrektywy.*

- (34) *Jeżeli przy określaniu grzywien mających zastosowanie wobec osób prawnych państwa członkowskie postanowią zastosować kryterium całkowitego światowego obrotu osoby prawnej, powinny zdecydować, czy obliczać ten obrót na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok obrotowy, w którym popełniono przestępstwo, czy na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny. Państwa członkowskie powinny także rozważyć ustanowienie przepisów regulujących przypadki, w których wysokości grzywny nie można obliczyć na podstawie całkowitego światowego obrotu uzyskanego przez osobę prawną w roku obrotowym poprzedzającym rok obrotowy, w którym popełniono przestępstwo, ani na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny. W takich przypadkach państwo członkowskie powinno mieć możliwość uwzględnienia innych kryteriów, takich jak całkowity światowy obrót w innym roku obrotowym. Jeżeli przepisy te obejmują określanie stałych kwot grzywien, kwoty te nie muszą być równe wielkościom określonym w niniejszej dyrektywie jako minimalny wymóg dotyczący maksymalnego poziomu grzywien w kwotach stałych.*

- (35) *Jeżeli państwa członkowskie postanowią wprowadzić maksymalny poziom grzywien określany w kwotach stałych, poziomy takie należy określić w prawie krajowym. Najwyższe poziomy takich grzywien powinny mieć zastosowanie do najpoważniejszych form przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie, które zostały popełnione przez osoby prawne o silnej pozycji finansowej. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia metody obliczania tych najwyższych poziomów grzywien, w tym również ich szczegółowych warunków. Państwa członkowskie są zachęcane do dokonywania regularnych przeglądów poziomów grzywien określonych w kwotach stałych przy uwzględnieniu stopy inflacji i innych wahań wartości pieniężnej, zgodnie z procedurami określonymi w ich prawie krajowym. Państwa członkowskie, których walutą nie jest euro, powinny ustanowić maksymalne poziomy grzywien w swojej walucie tak, aby odpowiadały one poziomom określonym w niniejszej dyrektywie w euro w dniu jej wejścia w życie. Państwa te zachęca się do regularnego przeglądu poziomów grzywien również w odniesieniu do zmian kursu wymiany walut.*

- (36) *Ustanowienie maksymalnego poziomu grzywien nie narusza przysługującej sędziom lub sądom w postępowaniu karnym swobody uznania w zakresie nakładania odpowiednich sankcji w poszczególnych sprawach. Zważywszy że w niniejszej dyrektywie nie ustanawia się minimalnych poziomów grzywien, sędziowie lub sądy powinni w każdym przypadku nakładać odpowiednie sankcje z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności finansowych i innych okoliczności dotyczących danej osoby prawnej oraz z uwzględnieniem wagi danego czynu.*
- (37) *Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby sankcje lub środki karne i pozakarne, które mają zastosowanie do osób prawnych pociągniętych do odpowiedzialności za przestępstwa kwalifikowane określone w niniejszej dyrektywie, były surowsze niż sankcje lub środki mające zastosowanie w przypadku innych przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. W tym celu państwa członkowskie powinny, zgodnie ze swoim prawem krajowym, przewidzieć wyższy poziom grzywien karnych i pozakarnych niż maksymalny poziom grzywien ustanowiony w niniejszej dyrektywie lub w inny sposób przewidzieć surowsze kary lub środki, w tym sankcje i środki karne lub pozakarne, lub ich połączenie.*

- (38) *Fakt, że osoby prawne są pociągane do odpowiedzialności na mocy niniejszej dyrektywy, nie wyklucza postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym, które popełniają przestępstwo, są podżegaczami lub pomocnikami przestępstw, o których mowa w niniejszej dyrektywie. Jeżeli spełnione są warunki odpowiedzialności karnej, osobami fizycznymi są też członkowie organów spółek.*
- (39) *Państwa członkowskie powinny rozważyć wprowadzenie sankcji lub środków, które są alternatywne wobec kary pozbawienia wolności, aby przyczynić się do przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego.*
- (40) *Należy jeszcze bardziej zbliżyć wysokość nakładanych sankcji, a skuteczność takich poziomów należy wspierać poprzez wprowadzenie wspólnych okoliczności obciążających, które odzwierciedlają wagę popełnionego przestępstwa. Pojęcie „okoliczności obciążających” należy rozumieć jako okoliczności faktyczne pozwalające sędziemu na orzeczenie w sprawie danego przestępstwa surowszych wyroków niż wyrok, który by orzekł normalnie, gdyby takie okoliczności faktyczne nie wystąpiły, lub jako możliwość łącznego rozpatrzenia kilku przestępstw w celu zwiększenia poziomu sankcji. Jeżeli zgodnie z prawem krajowym dane przestępstwa mogą być rozpoznawane jako przestępstwa odrębne, państwa członkowskie nie są zobowiązane do ustanawiania szczególnych okoliczności obciążających, jeżeli prawo krajowe przewiduje już odrębne przestępstwa, za które grożą surowsze sankcje.*

(41) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby co najmniej jedna z okoliczności obciążających i łagodzących przewidzianych w niniejszej dyrektywie została wprowadzona jako okoliczność obciążającą lub łagodzącą zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego. W każdym przypadku decyzja o zwiększeniu lub zmniejszeniu wymiaru kary powinna pozostawać w zakresie swobody uznania sędziego lub sądu, z uwzględnieniem konkretnych okoliczności danej sprawy.

- (42) Niniejszą dyrektywę należy stosować, nie naruszając ogólnych przepisów i zasad krajowego prawa karnego dotyczących wydawania lub wykonywania wyroków skazujących przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności danej sprawy. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia najwłaściwszych rodzajów sankcji lub środków akcesoryjnych. W szczególności, jeżeli prawo krajowe przewiduje możliwość nałożenia obowiązku przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego w określonym terminie, pod warunkiem, że szkoda jest odwracalna, niniejsza dyrektywa nie wymaga, aby sędzia lub sąd był również odpowiedzialny za monitorowanie wykonania takiego obowiązku. Podobnie, jeżeli cofnięcie zezwoleń i upoważnień na prowadzenie działalności, które doprowadziły do popełnienia przestępstwa, może stanowić sankcję na mocy prawa krajowego, państwa członkowskie powinny zapewnić, by sędziowie lub sądy mogli samodzielnie nakładać taką sankcję lub aby inny właściwy organ był o tym informowany i mógł podjąć działanie zgodnie z krajowymi przepisami proceduralnymi.**
- (43) Niniejsza dyrektywa nie wpływa na odpowiedzialność cywilną na mocy prawa krajowego ani na obowiązek naprawienia – zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym – szkody wyrządzonej w wyniku danego przestępstwa zdefiniowanego w niniejszej dyrektywie.**

- (44) *Publikacja danych osobowych osób skazanych, zawartych w wyrokach sądowych, jest możliwa wyłącznie w należycie uzasadnionych i wyjątkowych przypadkach, po dokonaniu indywidualnej oceny, czy interes publiczny przeważa nad prawem do poszanowania prywatności i ochrony danych osobowych osoby skazanej, o których mowa odpowiednio w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”). Publikacja tych danych osobowych powinna być zatem możliwa wyłącznie w przypadku poważnych przestępstw i gdy uzasadnia to potrzeba wywołania poważnego skutku odstrasającego. Indywidualna ocena każdego przypadku może uwzględniać takie elementy jak waga szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu, szkoda poniesiona przez osoby fizyczne lub oba te elementy, niezależnie od tego czy przestępstwo popełniono wielokrotnie w tym samym sektorze środowiska, niezależnie od tego, czy przestępstwo zostało popełnione przez duże przedsiębiorstwo prowadzące działalność w kilku państwach członkowskich lub na jego rzecz, czy przez znaczącego uczestnika rynku w danym sektorze środowiska. Przetwarzanie danych osobowych w kontekście niniejszej dyrektywy powinno być zgodne z obowiązującymi przepisami unijnymi i krajowymi dotyczącymi ochrony danych, w szczególności z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679⁹ i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680¹⁰. To ustawodawstwo w dziedzinie ochrony danych obejmuje zobowiązanie państw członkowskich do zapewnienia odpowiednich gwarancji dotyczących praw i wolności osób, których dane dotyczą, przy publikacji całości lub części wyroku sądowego dotyczącego popełnionego przestępstwa oraz nałożonych sankcji lub środków. Ponadto publikacja wyroku o nałożeniu sankcji lub środków na daną osobę prawną nie może naruszać przepisów krajowych regulujących anonimizację orzeczeń sądowych lub czasu trwania publikacji.*

⁹ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1).*

¹⁰ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89).*

- (45) Obowiązki przewidziane w niniejszej dyrektywie dotyczące ustanowienia sankcji karnych nie powinny zwalniać państw członkowskich z obowiązku ustanowienia w prawie krajowym sankcji administracyjnych i innych środków w odniesieniu do naruszeń unijnego prawa ochrony środowiska.
- (46) Państwa członkowskie powinny jasno określić zakres egzekwowania prawa administracyjnego i karnego w odniesieniu do przestępstw przeciwko środowisku zgodnie z prawem krajowym. Stosując prawo krajowe transponujące niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby nakładanie sankcji karnych i administracyjnych było zgodne z zasadami Karty, w tym z zakazem prowadzenia postępowania naruszającego zasadę *ne bis in idem*.
- (47) Ponadto organy sądowe i administracyjne w państwach członkowskich powinny mieć do dyspozycji szeroki wachlarz sankcji karnych i pozakarnych oraz innych środków, **w tym środków zabezpieczających**, pozwalających na dostosowane, **szybkie, proporcjonalne** i skuteczne reagowanie na różne rodzaje czynów przestępczych.

- (48) W przypadku gdy przestępstwa mają charakter ciągły, należy jak najszybciej położyć im kres. *Zachęca się państwa członkowskie, aby umożliwiły właściwym organom nakazanie natychmiastowego zaprzestania bezprawnego czynu lub zapobieżenie takiemu czynowi.*
- (49) W przypadku gdy sprawcy uzyskali korzyści finansowe, korzyści te należy skonfiskować. *Państwa członkowskie powinny przyjąć niezbędne środki, aby umożliwić właściwe zarządzanie zamrożonymi i skonfiskowanymi korzyściami i narzędziami odpowiednio do ich charakteru. Państwa członkowskie powinny rozważyć podjęcie środków umożliwiających wykorzystanie skonfiskowanego mienia, w miarę możliwości, do finansowania odbudowy środowiska lub naprawienia wszelkich wyrządzonych szkód lub do zapewnienia odszkodowania za szkody wyrządzone środowisku naturalnemu, zgodnie z prawem krajowym.*

- (50) Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy dotyczące terminów przedawnienia, niezbędne do skutecznego przeciwdziałania przestępstwom przeciwko środowisku, nie naruszając przepisów krajowych, w których nie określono terminów przedawnienia dla postępowania przygotowawczego, wnoszenia i popierania oskarżeń oraz egzekwowania.
- Co do zasady termin przedawnienia biegnie od momentu popełnienia przestępstwa. Ponieważ jednak niniejsza dyrektywa ustanawia normy minimalne, państwa członkowskie mogą przewidzieć, że termin przedawnienia rozpoczyna się później, a mianowicie od momentu wykrycia przestępstwa, pod warunkiem że taki moment wykrycia jest jasno określony zgodnie z prawem krajowym. Na mocy niniejszej dyrektywy państwa członkowskie mogą ustanowić krótsze terminy przedawnienia niż terminy przedawnienia przewidziane w niniejszej dyrektywie, pod warunkiem że w ich systemach prawnych przewidziano możliwość przerwania lub zawieszenia takich krótszych terminów przedawnienia w przypadku czynów, które można określić zgodnie z prawem krajowym.*

- (51) Biorąc pod uwagę w szczególności mobilność sprawców, a także transgraniczny charakter przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie oraz możliwość prowadzenia transgranicznych postępowań przygotowawczych, państwa członkowskie powinny ustanowić jurysdykcję w celu skutecznego zwalczania takich przestępstw. *Państwa członkowskie powinny współpracować z Eurojustem, w szczególności na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727¹¹, w przypadku potencjalnych sporów kompetencyjnych. Dane państwo członkowskie określa jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw popełnionych na pokładzie statku wodnego lub powietrznego zarejestrowanego w tym państwie członkowskim lub działającego pod jego banderą, z uwzględnieniem powiązanych norm na mocy odnośnych konwencji międzynarodowych. Niniejsza dyrektywa nie nakłada na państwa członkowskie obowiązku ustanowienia takiej jurysdykcji po raz pierwszy w odniesieniu do przestępstw, których – ze względu na ich charakter – nie można popełnić na pokładzie statku wodnego lub powietrznego.*
- (52) *Państwa członkowskie powinny ustanowić jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw zdefiniowanych w niniejszej dyrektywie, w przypadku gdy szkoda będąca jednym ze znamion przestępstwa wystąpiła na ich terytorium. Zgodnie z prawem krajowym i zasadą terytorialności państwo członkowskie może ustanowić jurysdykcję w odniesieniu do przestępstw popełnionych w całości lub w części na jego terytorium.*

¹¹ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1727 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust) oraz zastąpienia i uchylecia decyzji Rady 2002/187/WSiSW (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 138).*

- (53) Aby zapewnić skuteczne egzekwowanie prawa karnego w dziedzinie ochrony środowiska, państwa członkowskie powinny udostępnić właściwym organom skuteczne narzędzia dochodzeniowo-śledcze w odniesieniu do przestępstw przeciwko środowisku, takie jak narzędzia dostępne na mocy ich prawa krajowego do zwalczania przestępczości zorganizowanej lub innych poważnych przestępstw, *jeżeli – i w zakresie, w jakim – stosowanie tych narzędzi jest właściwe i proporcjonalne do charakteru i wagi przestępstw określonych w w prawie krajowym. Takie narzędzia mogą obejmować* przechwytywanie przekazów telekomunikacyjnych, niejawny nadzór, w tym nadzór elektroniczny, dostawy kontrolowane, monitorowanie rachunków bankowych i inne metody dochodzenia finansowego. Narzędzia te należy stosować zgodnie z zasadą proporcjonalności i z pełnym poszanowaniem Karty. ■ Należy *bezwzględnie* przestrzegać prawa do ochrony danych osobowych.

- (54) Przepisy przeciwko środowisku szkodzą przyrodzie i społeczeństwu. **Osoby** zgłaszające przypadki naruszenia unijnego prawa ochrony środowiska ■ świadczą usługi w interesie publicznym i odgrywają kluczową rolę w ujawnianiu takich naruszeń i zapobieganiu im, a tym samym w dbaniu o **środowisko i** dobro społeczeństwa. Osoby fizyczne mające kontakt z organizacją w kontekście działalności zawodowej często jako pierwsze dowiadują się o zagrożeniach lub szkodach dla interesu publicznego i środowiska. Osoby zgłaszające nieprawidłowości nazywa się sygnalistami. Potencjalni sygnaliści są często zniechęceni do zgłaszania swoich obaw lub podejrzeń z obawy przed odwetem. Takie osoby zgłaszające ■ korzystają z wyważonej i skutecznej ochrony na mocy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937¹², **której zakres stosowania obejmuje dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE i 2009/123/WE¹³. Po zastąpieniu dyrektyw 2008/99/WE i 2009/123/WE niniejszą dyrektywą osoby zgłaszające naruszenia unijnego prawa ochrony środowiska powinny – na mocy niniejszej dyrektywy – nadal korzystać z tej ochrony zapewnianej przez związane nią państwa członkowskie.**

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1937 z dnia 23 października 2019 r. w sprawie ochrony osób zgłaszających naruszenia prawa Unii (Dz.U. L 305 z 26.11.2019, s. 17).

¹³ **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/123/WE z dnia 21 października 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2005/35/WE w sprawie zanieczyszczenia pochodzącego ze statków oraz wprowadzenia sankcji w przypadku naruszenia prawa (Dz.U. L 280 z 27.10.2009, s. 52).**

- (55) Również osoby inne niż osoby zgłaszające naruszenia prawa Unii na podstawie dyrektywy (UE) 2019/1937 mogą posiadać cenne informacje dotyczące potencjalnych przestępstw przeciwko środowisku. Mogą to być członkowie dotkniętej społeczności lub członkowie społeczeństwa jako całości biorący aktywny udział w ochronie środowiska. Takie osoby zgłaszające przestępstwa przeciwko środowisku, jak również osoby współpracujące przy ściganiu takich przestępstw, powinny otrzymywać niezbędne wsparcie i niezbędną pomoc w kontekście postępowania karnego, tak aby nie były pokrzywdzone z powodu współpracy, lecz aby otrzymały wsparcie i pomoc. ***Środki niezbędnego wsparcia i pomocy powinny być udostępniane takim osobom zgodnie z prawami procesowymi przysługującymi im na mocy prawa krajowego i powinny obejmować co najmniej wszystkie środki wsparcia i pomocy dostępne dla osób, którym przysługują analogiczne prawa procesowe w postępowaniu karnym dotyczącym innych przestępstw. Zgodnie z prawami procesowymi przysługującymi w prawie krajowym osoby takie powinny być również chronione przed prześladowaniem za zgłaszanie takich przestępstw przeciwko środowisku lub za współdziałanie w toku postępowania karnego. Treść środków niezbędnego wsparcia i pomocy nie jest ustanowiona w niniejszej dyrektywie i powinny ją określić państwa członkowskie. Państwa członkowskie nie są zobowiązane do udostępniania środków wsparcia i pomocy osobom, które są podejrzane lub oskarżone w kontekście danego postępowania karnego.***
- (56) ***Państwa członkowskie powinny ocenić istnienie potrzeby umożliwienia osobom anonimowego zgłaszania przestępstw przeciwko środowisku, jeżeli taka możliwość nie jest jeszcze przewidziana.***

- I**
- (57) Ponieważ środowisko nie może reprezentować siebie jako ofiary w postępowaniu karnym, do celów skutecznego egzekwowania prawa członkowie zainteresowanej społeczności **I** powinni mieć możliwość działania w imieniu środowiska jako dobra publicznego zgodnie z prawem krajowym i z zastrzeżeniem odpowiednich przepisów procesowych.
- (58) *Niniejsza dyrektywa nie wymaga od państw członkowskich wprowadzania nowych praw procesowych, które przysługiwałyby członkom zainteresowanej społeczności. Jeżeli jednak takie prawa procesowe przysługujące członkom zainteresowanej społeczności istnieją w danym państwie członkowskim w równoważnych sytuacjach dotyczących przestępstw innych, niż przestępstwa określone w niniejszej dyrektywie, jak na przykład prawo udziału w postępowaniu jako strona cywilna, takie prawa procesowe należy również przyznać członkom zainteresowanej społeczności w postępowaniu w sprawie przestępstw przeciwko środowisku określonych w niniejszej dyrektywie. Prawa członków zainteresowanej społeczności nie naruszają praw ofiar, określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE¹⁴. „Członkowie zainteresowanej społeczności” i „ofiary” powinny pozostać dwoma odrębnymi pojęciami, a państwa członkowskie nie są zobowiązane do stosowania praw przysługujących ofiarom wobec członków zainteresowanej społeczności. Niniejsza dyrektywa nie zobowiązuje państw członkowskich do przyznawania członkom zainteresowanej społeczności praw procesowych w postępowaniu karnym, które państwa te przyznają kategoriom osób innym niż członkowie zainteresowanej społeczności.*

¹⁴ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).*

- (59) *Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki, takie jak kampanie informacyjne i uświadamiające skierowane do odpowiednich zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego, a także programy badawcze i edukacyjne, które mają na celu ogólne ograniczenie przestępstw przeciwko środowisku i ryzyka ich wystąpienia. W stosownych przypadkach państwa członkowskie działają we współpracy z takimi zainteresowanymi stronami. W tym kontekście środki mające na celu poprawę zapobiegania przestępstwom przeciwko środowisku mogłyby obejmować promowanie systemów zgodności i należytej staranności, zachęcanie podmiotów do zatrudniania urzędników ds. zgodności z unijnym prawem ochrony środowiska oraz promowanie przejrzystości w celu poprawy przestrzegania unijnego prawa ochrony środowiska. Ponadto sankcje akcesoryjne nakładane na osoby prawne na mocy niniejszej dyrektywy mogłyby obejmować zobowiązanie przedsiębiorstw do wprowadzenia systemów należytej staranności w celu poprawy przestrzegania norm środowiskowych, co przyczynia się również do zapobiegania dalszym przestępstwom przeciwko środowisku. Ponadto państwa członkowskie mogłyby rozważyć utworzenie funduszu wspierającego środki zapobiegawcze w odniesieniu do przestępstw przeciwko środowisku i ich katastrofalnym skutkom.*

- (60) Niedobór zasobów i uprawnień wykonawczych organów krajowych, które wykrywają przestępstwa przeciwko środowisku, prowadzą w ich sprawie postępowania przygotowawcze, wnoszą i popierają oskarżenia lub orzekają, stanowi przeszkodę w skutecznym zapobieganiu przestępstwom przeciwko środowisku i karaniu ich sprawców. W szczególności niedobór zasobów może uniemożliwić organom podjęcie działań lub ograniczyć ich działania w zakresie egzekwowania prawa, pozwalając sprawcom uniknąć odpowiedzialności lub ponieść karę nieadekwatną do wagi przestępstwa. Należy zatem ustanowić minimalne kryteria dotyczące zasobów i uprawnień wykonawczych.

- (61) Skuteczne funkcjonowanie łańcucha egzekwowania prawa zależy od szeregu specjalistycznych umiejętności. Ponieważ złożoność wyzwań związanych z przestępstwami przeciwko środowisku oraz techniczny charakter takich przestępstw wymagają podejścia multidyscyplinarnego, niezbędny jest wysoki poziom wiedzy prawnej i technicznej wiedzy fachowej, **wsparcia finansowego**, jak również wysoki poziom wykształcenia i specjalizacji w obrębie wszystkich odpowiednich właściwych organów. Państwa członkowskie powinny zapewnić szkolenia odpowiednie dla członków organów, które wykrywają przestępstwa przeciwko środowisku, prowadzą w ich sprawie postępowania przygotowawcze, wnoszą i popierają oskarżenia lub orzekają. ***W stosownych przypadkach, uwzględniając tradycje konstytucyjne i strukturę krajowych systemów prawnych, a także inne okoliczności***, państwa członkowskie ***oceniają potrzebę zwiększenia poziomu specjalizacji takich organów w dziedzinie prawa karnego dotyczącego środowiska, zgodnie z prawem krajowym. W przypadku gdy dane państwo członkowskie jest małe i ma jedynie ograniczoną liczbę właściwych organów, w ocenie można stwierdzić, że ze względu na tę ograniczoną liczbę specjalizacja nie jest możliwa lub zalecana. W szczególności***, aby zmaksymalizować profesjonalizm i skuteczność łańcucha egzekwowania prawa, państwa członkowskie powinny również rozważyć przydzielenie wyspecjalizowanych jednostek dochodzeniowo-śledczych, prokuratorów i sędziów do zajmowania się sprawami karnymi dotyczącymi środowiska. W powszechnych sądach karnych mogłyby istnieć wyspecjalizowane izby sędziowskie. Wszystkim właściwym organom egzekwowania prawa należy udostępnić techniczną wiedzę fachową.

- (62) Aby zapewnić skuteczny, zintegrowany i spójny system egzekwowania prawa, obejmujący środki z zakresu prawa administracyjnego, cywilnego oraz karnego, państwa członkowskie powinny zorganizować wewnętrzną współpracę i komunikację między wszystkimi jego właściwymi organami, zaangażowanymi w egzekwowanie prawa administracyjnego i karnego, w tymi wszystkimi organami pełniącymi funkcje prewencyjne, karne i naprawcze.
- (63) Zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami państwa członkowskie powinny współpracować ze sobą również za pośrednictwem agencji Unii, w szczególności Eurojustu i Europolu, jak również z organami Unii, w tym Prokuraturą Europejską i Europejskim Urzędem ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych, w ich odpowiednich obszarach kompetencji. ***Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących współpracy transgranicznej i wzajemnej pomocy prawnej w sprawach karnych, taka współpraca jest konieczna w celu zapewnienia skutecznego zwalczania przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie i powinna oba obejmować pomoc techniczną i operacyjną udzielaną, w stosownych przypadkach, przez Eurojust właściwym organom krajowym, którym może być niezbędna do koordynowania prowadzonych postępowań przygotowawczych. Komisja może udzielić pomocy w stosownych przypadkach. Taka pomoc nie powinna pociągać za sobą udziału Komisji w postępowaniach przygotowawczych lub postępowaniach karnych w poszczególnych sprawach karnych prowadzonych przez właściwe organy krajowe i nie powinna być rozumiana jako forma wsparcia finansowego lub jakiegokolwiek innego zobowiązania budżetowego ze strony Komisji.***

- (64) *Państwa członkowskie powinny zapewnić wymianę informacji o osobach skazanych za przestępstwa określone w niniejszej dyrektywie między właściwymi organami krajowymi zgodnie z decyzją ramową Rady 2009/315/WSiSW¹⁵.*

- (65) Aby zapewnić spójne podejście do zwalczania przestępstw przeciwko środowisku, państwa członkowskie powinny przyjąć, opublikować, **wdrożyć i** okresowo poddawać przeglądowi krajową strategię zwalczania przestępstw przeciwko środowisku, ustanawiając cele, priorytety oraz odpowiednie środki i potrzebne zasoby. *W tej krajowej strategii należy uwzględnić w szczególności cele i priorytety polityki krajowej w dziedzinie przestępstw przeciwko środowisku, metody koordynacji i współpracy między właściwymi organami, procedury i mechanizmy regularnego monitorowania i oceny osiągniętych wyników oraz pomoc europejskich sieci zajmujących się sprawami bezpośrednio związanymi ze zwalczaniem przestępstw przeciwko środowisku i powiązanych naruszeń prawa. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia odpowiedniego formatu tej strategii, który może uwzględniać ich tradycyjne konstytucyjne w odniesieniu do podziału władzy i kompetencji, i mieć charakter sektorowy lub stanowić część szerszego dokumentu strategicznego. Bez względu na to, czy państwa członkowskie zdecydują się na przyjęcie jednej strategii czy większej liczby strategii, ogólna treść tych strategii powinna obejmować terytorium całego państwa członkowskiego.*

¹⁵ *Decyzja ramowa Rady 2009/315/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie organizacji wymiany informacji pochodzących z rejestru karnego pomiędzy państwami członkowskimi oraz treści tych informacji (Dz.U. L 93 z 7.4.2009, s. 23).*

- (66) Aby skutecznie przeciwdziałać przestępstwom przeciwko środowisku określonym w niniejszej dyrektywie, konieczne jest, by właściwe organy w państwach członkowskich gromadziły dokładne, spójne i porównywalne dane *statystyczne* dotyczące tych przestępstw. ***Państwa członkowskie powinny zatem zapewnić istnienie odpowiedniego systemu w celu utrwalania, opracowywania i przekazywania istniejących danych statystycznych dotyczących przestępstw określonych w niniejszej dyrektywie. Wspomniane dane statystyczne powinny być wykorzystywane przez państwa członkowskie do strategicznego i operacyjnego planowania działań w obszarze egzekwowania prawa, do analizowania skali przestępstw przeciwko środowisku, a także do informowania obywateli. Państwa członkowskie powinny przekazywać Komisji odpowiednie dane statystyczne dotyczące postępowań w sprawie przestępstw przeciwko środowisku, pochodzące z danych już istniejących na szczeblu scentralizowanym lub zdecentralizowanym w całym państwie członkowskim.*** Komisja powinna regularnie oceniać i publikować w sprawozdaniu wyniki swojej oceny na podstawie danych statystycznych przekazywanych przez państwa członkowskie.

- (67) Dane statystyczne dotyczące przestępstw przeciwko środowisku przekazywane na mocy niniejszej dyrektywy powinny być porównywalne pomiędzy państwami członkowskimi i pozyskiwane na podstawie wspólnych norm minimalnych. W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do ustanowienia standardowego formatu przekazywania danych statystycznych. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹⁶.
- (68) *Standardowy format przekazywania Komisji danych statystycznych dotyczących rodzajów i wysokości kar, w tym informacji na temat powiązanych kategorii przestępstw, powinien zostać ustalony zgodnie z procedurą komitetową przewidzianą w niniejszej dyrektywie.*

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (69) Zgodnie z art. 1 i 2 oraz art. 4a ust. 1 Protokołu nr 21 w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, załączonego do TUE i do TFUE, bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Irlandia nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana ani jej nie stosuje.

I

- (70) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do TUE i do TFUE, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i nie jest nią związana, ani jej nie stosuje.

- (71) *Niniejsza dyrektywa ma na celu zmianę przepisów dyrektywy 2008/99/WE. Biorąc pod uwagę znaczną liczbę i istotny charakter zmian, które mają zostać dokonane, dla celów jasności dyrektywę 2008/99/WE należy zastąpić w całości w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą.*
- (72) Dyrektywę 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady¹⁷ uzupełniono dyrektywą 2009/123/WE o przepisy dotyczące przestępstw i sankcji w przypadku zrzutów substancji zanieczyszczających ze statków. Takie przestępstwa i sankcje powinny wchodzić w zakres niniejszej dyrektywy. W związku z tym, w przypadku państw członkowskich *związanych niniejszą dyrektywą*, należy ■ zastąpić dyrektywę 2009/123/WE. *Zastąpienie to powinno pozostawać bez uszczerbku dla obowiązku tych państw członkowskich w odniesieniu do daty transpozycji tej dyrektywy do prawa krajowego. W związku z tym, w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą, odniesienia do tych przepisów dyrektywy 2005/35/WE, które zostały dodane lub zastąpione dyrektywą 2009/123/WE, należy traktować jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie, które nie są związane niniejszą dyrektywą, powinny pozostać związane dyrektywą 2005/35/WE zmienioną dyrektywą 2009/123/WE.*

¹⁷ Dyrektywa 2005/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie zanieczyszczeń pochodzących ze statków oraz wprowadzenia sankcji, w tym sankcji karnych, za przestępstwa związane z zanieczyszczeniami (Dz.U. L 255 z 30.9.2005, s. 11).

- (73) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie zapewnienie wspólnych definicji przestępstw przeciwko środowisku oraz dostępności skutecznych, odstraszających i proporcjonalnych sankcji karnych za poważne przestępstwa, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu, między innymi, na transgraniczne szkody, jakie dany bezprawne czyn może wyrządzić środowisku, oraz ze względu na skalę i skutki koniecznej reakcji możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.

- (74) Obowiązki wynikające z niniejszej dyrektywy pozostają bez uszczerbku dla prawa Unii dotyczącego praw procesowych w postępowaniu karnym, a państwa członkowskie powinny zapewnić pełne przestrzeganie praw procesowych podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym.
- (75) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie, w tym w zakresie ochrony danych osobowych, wolności wypowiedzi i informacji, wolności prowadzenia działalności gospodarczej, prawa do skutecznego środka odwoławczego i do rzetelnego procesu sądowego, domniemania niewinności i prawa do obrony, a także z zasadami legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary oraz prawem do tego, aby nie być ponownie sądzonym ani karanym w postępowaniu karnym za ten sam czyn. Niniejsza dyrektywa służy zapewnieniu pełnego poszanowania tych praw i zasad i powinna być odpowiednio wdrażana,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

W niniejszej dyrektywie ustanawia się minimalne przepisy dotyczące określania przestępstw i sankcji karnych w celu skuteczniejszej ochrony środowiska ***oraz dotyczące środków zapobiegania przestępstwom przeciwko środowisku i ich zwalczania oraz skutecznego egzekwowania unijnego prawa ochrony środowiska.***

Artykuł 2

Definicje

1. ***Terminy użyte w niniejszej dyrektywie do celów opisanie czynów wymienionych w art. 3 ust. 2 interpretuje się, w stosownych przypadkach, zgodnie z definicjami zawartymi w prawie Unii, jak określono w art. 3 ust. 1 lit. a).***
2. Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:
 - (a) „osoba prawna” oznacza każdy podmiot prawny posiadający taki status zgodnie z właściwym prawem krajowym, z wyjątkiem państw lub organów publicznych sprawujących władzę państwową oraz z wyjątkiem międzynarodowych organizacji publicznych;
 - (b) „siedlisko na terenie chronionym” oznacza siedlisko gatunku, w którego przypadku określony obszar sklasyfikowano – zgodnie z art. 4 ust. 1 lub 2 dyrektywy 2009/147/WE – jako obszar specjalnej ochrony, lub siedlisko przyrodnicze lub siedlisko gatunku, w którego przypadku określony teren wskazano – zgodnie z art. 4 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG – jako specjalny obszar ochrony lub w którego przypadku określony teren wskazano – zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 92/43/EWG – jako teren mający znaczenie dla Wspólnoty;
 - (c) „ekosystem” oznacza dynamiczny zespół roślin, zwierząt, grzybów i mikroorganizmów oraz ich nieożywione środowisko, wspólnie tworzące jednostkę funkcjonalną, i obejmuje typy siedlisk, siedliska gatunków i populacje gatunków.

I

Artykuł 3
Przestępstwa

1. *Państwa członkowskie zapewniają, aby czyny wymienione w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu, jeżeli są umyślne, oraz czyny, o których mowa w ust. 4 niniejszego artykułu, jeżeli są dokonane co najmniej w wyniku rażącego niedbalstwa, stanowiły przestępstwo, o ile są one bezprawne.*

Do celów niniejszej dyrektywy czyn jest bezprawny, jeżeli jest sprzeczny z:

- a) prawem Unii przyczyniającym się do realizacji jednego z celów unijnej polityki w dziedzinie środowiska określonych w art. 191 ust. 1 TFUE; lub*
- b) k przepisem ustawowym, wykonawczym lub administracyjnym państwa członkowskiego lub decyzją podjętą przez właściwy organ państwa członkowskiego, który nadaje skuteczność prawu Unii, o którym mowa w lit. a).*

Taki czyn jest bezprawny, nawet gdy jest dokonany na podstawie upoważnienia wydanego przez właściwy organ państwa członkowskiego, jeżeli upoważnienie to uzyskano w wyniku oszustwa lub korupcji, wymuszenia lub przymusu, lub gdy upoważnienie w oczywisty sposób narusza odpowiednie materialne wymogi prawne.

2. Państwa członkowskie zapewniają, by następujące czyny, *jeżeli zostały* dokonane bezprawnie i umyślnie, stanowiły przestępstwa:
- a) zrzucanie, emisja lub wprowadzanie do powietrza, gleby lub wody takich ilości materiałów lub substancji, **energii** lub promieniowania jonizującego, które powodują lub mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla **ekosystemu**, zwierząt lub roślin;
 - b) wprowadzanie do obrotu – *wbrew zakazowi lub innemu wymogowi mającemu na celu ochronę środowiska* – produktu, *którego użycie na dużą skalę mianowicie użycie produktu przez wielu użytkowników, bez względu na ich liczbę, powoduje zrzut, emisję lub wprowadzenie pewnej ilości materiałów lub substancji, energii lub promieniowania jonizującego do powietrza, gleby lub wody oraz powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla ekosystemu*, zwierząt lub roślin;

- c) produkcja, wprowadzenie do obrotu ***lub udostępnianie na rynku, wywóz*** lub stosowanie substancji w postaci własnej, jako składniki mieszanin lub w wyrobach, w tym włączanie ich do wyrobów, jeżeli ***taki czyn powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała, znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody lub znaczną szkodę dla ekosystemu, zwierząt lub roślin oraz:***
- (i) jest ograniczony zgodnie z tytułem VIII i załącznikiem XVII do rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady¹⁸;
 - (ii) jest zakazany na podstawie tytułu VII rozporządzenia (WE) nr 1907/2006;
 - (iii) nie jest zgodny z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009¹⁹;

¹⁸ Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz.U. L 396 z 30.12.2006, s. 1).

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

- (iv) nie jest zgodny z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012²⁰;
- (v) nie jest zgodny z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008²¹; lub
- (vi) jest zakazany na podstawie załącznika I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1021²²; ■

d) produkcja, stosowanie, składowanie, przywóz lub wywóz rtęci, związków rtęci, mieszanin rtęci oraz produktów z dodatkiem rtęci, jeżeli taki czyn nie jest zgodny z wymogami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/852²³ i powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób, znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody lub znaczną szkodę dla ekosystemu, zwierząt lub roślin;

■

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 528/2012 z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie udostępniania na rynku i stosowania produktów biobójczych (Dz.U. L 167 z 27.6.2012, s. 1).

²¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniające i uchylające dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1).

²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1021 z dnia 20 czerwca 2019 r. dotyczące trwałych zanieczyszczeń organicznych (Dz.U. L 169 z 25.6.2019, s. 45).

²³ **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/852 z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie rtęci oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1102/2008 (Dz.U. L 137 z 24.5.2017, s. 1).**

- e) realizacja przedsięwzięć w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. a), o których mowa w art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE²⁴, jeżeli taki czyn jest prowadzony bez uzyskania zezwolenia na inwestycję *i* powoduje lub może powodować znaczną szkodę dla *jakości powietrza, gleby lub jakości lub stanu wód lub znaczną szkodę dla ekosystemu, zwierząt lub roślin*;
- f) zbieranie, transport *lub przetwarzanie* odpadów, nadzór nad tymi działaniami oraz późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów, w tym działania podejmowane w charakterze sprzedawcy lub pośrednika, jeżeli *taki* czyn:
 - (i) dotyczy odpadów niebezpiecznych w rozumieniu art. 3 pkt 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE²⁵ i *dotyczy* ilości większych niż nieznaczne; *lub*
 - (ii) dotyczy odpadów innych niż określone w ppkt (i) i powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla *ekosystemu, zwierząt lub roślin*;

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

- g) przemieszczanie odpadów w rozumieniu art. 2 pkt 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2024/ ...²⁶⁺, jeżeli taki czyn **dotyczy** ilości większych niż nieznaczne, bez względu na to, czy odbywa się w ramach jednego przemieszczenia czy kilku przemieszczeń, które zdają się być ze sobą powiązane;
- h) recykling statków wchodzących w zakres rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1257/2013, jeżeli taki czyn nie jest zgodny z wymogami, **o których mowa** w art. 6 ust. 2 lit. a) **tego rozporządzenia**;

²⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia ... w sprawie przemieszczania odpadów, zmiany rozporządzeń (UE) nr 1257/2013 i (UE) 2020/1056 oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 (Dz.U. ...).

⁺ Dz.U. proszę wpisać w treści numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS nr 84/23 (2021/0367 COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer datę i odesłanie do publikacji.

- i) pochodzący ze statków **zrzut** substancji zanieczyszczających **objętych zakresem** art. 3 dyrektywy 2005/35/WE ■ na którykolwiek z obszarów, o których mowa w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy, chyba że **taki zrzut** pochodzący ze statków spełnia warunki dotyczące wyjątków określonych w art. 5 tej dyrektywy, **który powoduje lub może spowodować** pogorszenie jakości wody **lub szkody w środowisku morskim**;
- j) ■ eksploatacja lub **zamknięcie** instalacji, w której prowadzona jest działalność niebezpieczna lub w której przechowywane lub stosowane są niebezpieczne substancje **lub mieszaniny, jeżeli taki czyn i taka niebezpieczna działalność, substancja lub mieszanina są objęte zakresem** dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE²⁷ **lub** dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE²⁸, **a taki czyn** powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla **ekosystemu**, zwierząt lub roślin;

²⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 1).

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

- k) *budowa, eksploatacja i demontaż instalacji, jeżeli taki czyn i taka instalacja wchodzi w zakres stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE²⁹ oraz taki czyn powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla ekosystemu, zwierząt lub roślin;*
- l) wytwarzanie, produkcja, przetwarzanie, obsługa, wykorzystywanie, posiadanie, przechowywanie, transport, przywóz, wywóz lub usuwanie materiałów promieniotwórczych *lub substancji promieniotwórczych, jeżeli taki czyn i takie materiały lub substancje są objęte* zakresem dyrektyw Rady 2013/59/Euratom³⁰, 2014/87/Euratom³¹ lub 2013/51/Euratom³² *oraz taki czyn* powoduje lub może powodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla *ekosystemu*, zwierząt lub roślin;

²⁹ *Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/30/UE z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa działalności związanej ze złożami ropy naftowej i gazu ziemnego na obszarach morskich oraz zmiany dyrektywy 2004/35/WE (Dz.U. L 178 z 28.6.2013, s. 66).*

³⁰ Dyrektywa Rady 2013/59/Euratom z dnia 5 grudnia 2013 r. ustanawiająca podstawowe normy bezpieczeństwa w celu ochrony przed zagrożeniami wynikającymi z narażenia na działanie promieniowania jonizującego oraz uchylająca dyrektywy 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom (Dz.U. L 13 z 17.1.2014, s. 1).

³¹ Dyrektywa Rady 2014/87/Euratom z dnia 8 lipca 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2009/71/Euratom ustanawiającą wspólnotowe ramy bezpieczeństwa jądrowego obiektów jądrowych (Dz.U. L 219 z 25.7.2014, s. 42).

³² Dyrektywa Rady 2013/51/Euratom z dnia 22 października 2013 r. określająca wymogi dotyczące ochrony zdrowia ludności w odniesieniu do substancji promieniotwórczych w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. L 296 z 7.11.2013, s. 12).

- m) pobór wód powierzchniowych lub gruntowych *w rozumieniu dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady*³³, jeżeli taki czyn powoduje lub może powodować znaczną szkodę dla stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych lub dla stanu ilościowego jednolitych części wód gruntowych;
- n) zabijanie, niszczenie, pozyskiwanie, posiadanie, sprzedaż lub oferowanie do sprzedaży okazu lub okazów gatunku dzikiej fauny lub flory wymienionego w załączniku IV – **lub** w załączniku V, gdy gatunki z tego załącznika podlegają takim samym środkom, jak środki przyjęte dla gatunków z załącznika IV – do dyrektywy Rady 92/43/EWG³⁴ oraz okazu lub okazów gatunków, o których mowa w art. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE³⁵, z wyjątkiem przypadków, jeżeli taki czyn dotyczy nieznaczej ilości takich okazów;

³³ *Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).*

³⁴ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

³⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

- o) handel okazem lub okazami gatunku dzikiej fauny lub flory, lub ich częściami lub pochodnymi, wymienionego w załącznikach A i B do rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97³⁶ **oraz przywóz okazu lub okazów takiego gatunku, ich części lub pochodnych wymienionych w załączniku C do tego rozporządzenia**, z wyjątkiem przypadków gdy czyn taki dotyczy nieznaczej liczby takich okazów;
- p) wprowadzanie na rynek Unii lub udostępnianie na rynku Unii, **lub wywóz z rynku Unii odnośnych towarów lub odnośnych produktów z naruszeniem zakazu określonego w art. 3** rozporządzenia (UE) 2023/1115, z wyjątkiem przypadków gdy czyn taki dotyczy nieznaczej ilości; ■

³⁶ Rozporządzenie Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi (Dz.U. L 61 z 3.3.1997, s. 1).

- q) każdy czyn, który powoduje pogorszenie stanu siedliska na obszarze chronionym ***lub niepokojenie gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II lit. a) do dyrektywy 92/43/EWG*** na obszarze chronionym, w rozumieniu art. 6 ust. 2 ***tej*** dyrektywy **■** , jeżeli takie pogorszenie ***lub niepokojenie*** jest znaczne;

- r) **wprowadzanie na terytorium Unii, wprowadzanie do obrotu, przetrzymywanie, hodowla, transport, wykorzystywanie, wymiana, zezwalanie na rozmnażanie, uprawa lub hodowla, uwalnianie do środowiska** lub rozprzestrzenianie inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii, jeżeli taki czyn narusza:
- (i) ograniczenia określone w art. 7 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014³⁷ **oraz powoduje lub może spowodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla ekosystemu, zwierząt lub roślin;** lub
 - (ii) dany czyn narusza warunek zezwolenia wydanego na podstawie art. 8 rozporządzenia (UE) nr 1143/2014 lub upoważnienia udzielonego na podstawie art. 9 tego rozporządzenia i powoduje lub może powodować śmierć lub poważne uszkodzenie ciała osób lub znaczną szkodę dla jakości powietrza, gleby lub wody, lub znaczną szkodę dla **ekosystemu**, zwierząt lub roślin;

³⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych (Dz.U. L 317 z 4.11.2014, s. 35).

- s) produkcja, wprowadzanie do obrotu, przywóz, wywóz, wykorzystywanie ■ lub uwalnianie substancji zubożających warstwę ozonową, pojedynczo lub w postaci mieszanin, ***jak określono w art. 2 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady [2024/...]³⁸⁺***, lub produkcja, wprowadzanie do obrotu, przywóz, wywóz lub stosowanie produktów i urządzeń oraz ich części zawierających substancje zubożające warstwę ozonową lub których funkcjonowanie jest uzależnione od tych substancji, ***jak określono w art. 2 lit. b) tego rozporządzenia***;
- t) produkcja, wprowadzanie do obrotu, przywóz, wywóz, wykorzystywanie ■ lub uwalnianie fluorowanych gazów cieplarnianych, pojedynczo lub w postaci mieszanin, ***jak określono w art. 2 lit. a) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady [2024/...]³⁹⁺⁺***, lub produkcja, wprowadzanie do obrotu, przywóz, wywóz lub wykorzystywanie produktów i urządzeń oraz ich części zawierających fluorowane gazy cieplarniane lub których funkcjonowanie jest uzależnione od tych gazów, ***jak określono w art. 2 lit. b) tego rozporządzenia, lub wprowadzanie do użytku takich produktów i urządzeń***.
-

³⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia xx xxxx 2024 r. w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1005/2009 (Dz.U. ...).

⁺ Dz.U.: proszę wpisać w treści numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS nr 61/23 (2022/0100 COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer, datę i odesłanie do publikacji.

³⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/... z dnia xx xxxx 2024 r. w sprawie fluorowanych gazów cieplarnianych, zmieniające dyrektywę (UE) 2019/1937 i uchylające rozporządzenie (UE) nr 517/2014 (Dz.U. ...).

⁺⁺ Dz.U.: proszę wpisać w treści numer rozporządzenia zawarty w dokumencie PE-CONS nr 60/23 (2022/0099 COD) oraz wstawić w przypisie dolnym numer datę i odesłanie do publikacji.

3. *Państwa członkowskie zapewniają, aby przestępstwa związane z czynem wymienionym w ust. 2 stanowiły przestępstwa kwalifikowane, jeżeli taki czyn powoduje:*
- a) *zniszczenie lub rozległą i znaczną szkodę, która jest nieodwracalna albo długotrwała, dla ekosystemu o znacznych rozmiarach lub wartości środowiskowej, lub dla siedliska na terenie chronionym, lub*
 - b) *rozległą i znaczną szkodę, która jest nieodwracalna albo długotrwała dla jakości powietrza, gleby lub wody.*
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby czyn wymieniony w ust. 2 lit. a) d), f), g), i) – q), r) ppkt (ii), lit. s) oraz t) stanowił przestępstwo, jeżeli postępowanie to jest bezprawne i jest prowadzone w wyniku co najmniej rażącego niedbalstwa.
5. *Oprócz przestępstw związanych z czynem wymienionym w ust. 2 państwa członkowskie mogą, zgodnie ze swoim prawem krajowym, określić dodatkowe przestępstwa w celu ochrony środowiska.*

6. Państwa członkowskie zapewniają, by *przy ocenie*, czy szkoda lub prawdopodobna szkoda jest znaczna, *w odniesieniu do czynu* wymienionego w ust. 2 lit. a) - e), f) ppkt (ii), lit. j) - m) i r), *uwzględniany był w stosownych przypadkach co najmniej jeden z poniższych elementów*:

- a) stan wyjściowy środowiska dotkniętego szkodą;
- b) to, czy szkoda występuje przez długi, średni, czy też krótki okres;

■

- c) zakres szkody;
- d) odwracalność szkody.

■

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby **przy ocenie**, czy czyn wymieniony w ust. 2 lit. a) - e), f) **ppkt (ii)**, lit. i) -m) i r) może spowodować szkodę dla jakości powietrza, gleby lub jakości **lub stanu** wody, lub dla **ekosystemu, zwierząt lub roślin, w stosownych przypadkach uwzględniono co najmniej jeden z poniższych elementów**:
- a) czyn dotyczy działalności, która jest uważana za ryzykowną lub niebezpieczną **dla środowiska lub zdrowia ludzkiego i** wymaga upoważnienia, którego nie uzyskano lub nie przestrzegano;
 - b) stopień, w jakim przekroczono ustawowy próg, wartości lub inne obowiązkowe parametry określone w **prawie unijnym lub krajowym, o których mowa w ust. 1 akapit drugi lit. a) i b)**, lub w upoważnieniu wydanym na prowadzenie danej działalności;
 - c) to, czy materiał lub substancję sklasyfikowano jako niebezpieczne, stwarzające zagrożenie lub w inny sposób wskazano jako szkodliwe dla środowiska lub zdrowia ludzkiego.

8. Państwa członkowskie zapewniają, by w ocenie, czy ilość jest nieznaczna lub znaczna **do celów** ust. 2 lit. f) **ppkt (i)** oraz lit. g), n), o) i p), **w stosownych przypadkach uwzględniany był co najmniej jeden z poniższych elementów:**
- a) liczba danych przedmiotów;
 - b) stopień, w jakim przekroczono określony w przepisach próg, wartość lub inny obowiązkowy parametr **określony w prawie unijnym lub krajowym, o którym mowa w ust. 1 akapit drugi lit. a) i b)**;
 - c) stan ochrony danych gatunków fauny lub flory;
 - d) koszt przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego, **jeżeli oszacowanie tego kosztu jest wykonalne.**

Artykuł 4

Podżeganie, pomocnictwo i usiłowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby podżeganie i pomocnictwo w popełnieniu przestępstwa objętego art. 3 ust. 2 i 3 podlegało karze jako przestępstwo.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by usiłowanie popełnienia przestępstwa objętego art. 3 **ust. 2** lit. a) -d) , f), g), i) - m), o), p), r) ■ , s) i t) ■ , podlegało karze jako przestępstwo.

Artykuł 5
Sankcje w przypadku osób fizycznych

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4 były zagrożone skutecznymi, proporcjonalnymi i odstraszającymi sankcjami karnymi.
2. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby:
 - a) przestępstwa objęte art. 3 ust. 2 lit. a)–d), f), j), k), l) i r) podlegają karze pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej dziesięciu lat, o ile powodują ■ śmierć ■ jakiegokolwiek osoby;
 - b) *przestępstwa objęte art. 3 ust. 3 podlegają karze pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej ośmiu lat;*
 - c) *przestępstwa objęte art. 3 ust. 4, w przypadku gdy ustęp ten odnosi się do art. 3 ust. 2 lit. a)–d), f), j), k) i l), podlegają karze pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej pięciu lat, o ile powodują śmierć osoby;*

- d)* przestępstwa objęte art. **3 ust. 2** lit. a)–l), p), s) *i* t) podlegają karze pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej **pięciu** lat;
- e)* przestępstwa objęte art. **3 ust. 2** lit. m), n), o), q) *i* r) podlegają karze pozbawienia wolności w maksymalnym wymiarze co najmniej **trzech** lat.

3. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by osoby fizyczne, które dopuściły się przestępstw objętych art. 3 i 4, mogły podlegać dodatkowym sankcjom lub środkom *karnym lub pozakarnym*, które *mogą* obejmować następujące elementy:
- a) obowiązek:
 - (i) przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego w określonym terminie, *jeżeli szkoda jest odwracalna, lub*
 - (ii) *zapłaty odszkodowania za szkodę wyrządzoną środowisku, jeżeli szkoda jest nieodwracalna lub sprawca nie jest w stanie dokonać takiego przywrócenia do stanu poprzedniego;*
 - b) *grzywny, które są proporcjonalne do wagi czynu oraz do indywidualnych, finansowych i innych okoliczności danej osoby fizycznej oraz, w stosownych przypadkach, które są ustalane z należyтым uwzględnieniem wagi i czasu trwania szkody wyrządzonej środowisku oraz korzyści finansowych uzyskanych z przestępstwa;*

- c) ■ pozbawienia dostępu do finansowania publicznego, w tym do procedur przetargowych, dotacji, *koncesji i licencji*;
- d) pozbawienie *prawa do zajmowania w osobie prawnej pozycji kierowniczej* tego samego rodzaju, jaki wykorzystano do popełnienia przestępstwa;
- e) cofnięcie zezwoleń i upoważnień do prowadzenia działalności, która doprowadziła do odnośnego przestępstwa;
- f) czasowy zakaz ubiegania się o urząd ■ publiczny;
- g) *jeżeli przemawia za tym interes publiczny, po dokonaniu indywidualnej oceny każdego przypadku, publikacja całości lub części orzeczenia sądowego odnoszącego się do popełnionego przestępstwa oraz nałożonych kar lub środków, które mogą obejmować dane osobowe osób skazanych wyłącznie w należycie uzasadnionych wyjątkowych przypadkach.*

Artykuł 6
Odpowiedzialność osób prawnych

1. Państwa członkowskie zapewniają, by osoby prawne mogły podlegać odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, o ile przestępstwa te zostały popełnione na korzyść tych osób prawnych przez jakąkolwiek osobę zajmującą pozycję kierowniczą w strukturze danej osoby prawnej, działającą indywidualnie lub jako członek organu danej osoby prawnej, w oparciu o:
 - a) prawo do reprezentowania osoby prawnej;
 - b) uprawnienia do podejmowania decyzji w imieniu osoby prawnej; **lub**
 - c) uprawnienia do sprawowania kontroli w strukturach osoby prawnej.
2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia możliwości pociągania osób prawnych do odpowiedzialności w przypadku, gdy brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby, o której mowa w ust. 1, umożliwił popełnienie przestępstwa, o którym mowa w art. 3 i 4, na korzyść danej osoby prawnej, przez osobę pozostającą pod jej zwierzchnictwem.
3. Odpowiedzialność osób prawnych na podstawie ust. 1 i 2 nie wyklucza postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym, które popełniają przestępstwo, są podżegaczami lub pomocnikami w związku z przestępstwami, o których mowa w art. 3 i 4.

Artykuł 7
Sankcje wobec osób prawnych

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by osoba prawna pociągnięta do odpowiedzialności na mocy art. 6 ust. 1 ***lub 2*** były zagrożone a skutecznymi, proporcjonalnymi i odstraszającymi sankcjami ***lub środkami karnymi lub pozakarnymi***.
2. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by sankcje ***lub środki*** w odniesieniu do osób prawnych ***pociągniętych do odpowiedzialności*** zgodnie z art. 6 ust. 1 ***lub 2*** za przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4, obejmowały ***grzywny karne i grzywny pozakarne oraz, aby mogły obejmować inne sankcje lub środki karne lub pozakarne takie jak:***

■

a) ■ obowiązek:

- (i) przywrócenia środowiska do stanu poprzedniego w określonym terminie, ***jeżeli szkoda jest odwracalna, lub***
- (ii) ***zapłaty odszkodowania za szkodę wyrządzoną środowisku, jeżeli szkoda jest nieodwracalna lub sprawca nie jest w stanie dokonać takiego przywrócenia do stanu poprzedniego;***

- b) pozbawienie prawa do korzystania ze świadczeń publicznych lub pomocy publicznej;
- c) **■** pozbawienie dostępu do finansowania publicznego, w tym do procedur przetargowych, dotacji, ***koncesji i licencji;***
- d) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności gospodarczej;
- e) cofnięcie zezwoleń i upoważnień do prowadzenia działalności, która doprowadziła do odnośnego przestępstwa;
- f) umieszczenie pod nadzorem sądowym;
- g) sądowy nakaz rozwiązania;
- h) **■** zamknięcie zakładów wykorzystanych do popełnienia przestępstwa;
- i) zobowiązanie przedsiębiorstw do ustanowienia systemów należytej staranności w celu zwiększenia zgodności z normami środowiskowymi;
- j) ***w przypadku gdy przemawia za tym interes publiczny, publikacja całości lub części orzeczenia sądowego dotyczącego **popelnionego przestępstwa oraz nałożonych sankcji lub środków, bez uszczerbku dla przepisów dotyczących prywatności i ochrony danych osobowych.*****

■

3. *Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by przestępstwa objęte art. 3 ust. 2, podlegały – co najmniej w odniesieniu do osób prawnych podlegających odpowiedzialności na mocy art. 6 ust. 1 – grzywnom karnym lub pozakarnym, których wysokość jest proporcjonalna do wagi czynu oraz do indywidualnych, finansowych i innych okoliczności dotyczących danej osoby prawnej. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by maksymalny poziom takich grzywien nie był niższy niż:*

a) w przypadku przestępstw objętych art. 3 ust. 2 lit. a)–l), p), s) i t):

(i) 5 % całkowitego światowego obrotu osoby prawnej w roku obrotowym poprzedzającym rok popełnienia przestępstwa lub w roku obrotowym poprzedzającym rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny, lub

(ii) kwota odpowiadająca 40 000 000 EUR;

b) w przypadku przestępstw objętych art. 3 ust. 2 lit. m), n), o), q) i r):

(i) 3 % całkowitego światowego obrotu osoby prawnej w roku obrotowym poprzedzającym rok popełnienia przestępstwa lub w roku obrotowym poprzedzającym rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny, lub

(ii) kwota odpowiadająca 24 000 000 EUR.

Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy regulujące przypadki, w których nie jest możliwe określenie wysokości grzywny na podstawie całkowitego światowego obrotu uzyskanego przez osobę prawną w roku obrotowym poprzedzającym rok obrotowy, w którym popełniono przestępstwo, ani na podstawie roku obrotowego poprzedzającego rok wydania decyzji o nałożeniu grzywny.

4. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by osoby prawne pociągnięte do odpowiedzialności na mocy art. 6 *za przestępstwo objęte art. 3 ust. 3, podlegały surowszym sankcjom lub środkom o charakterze karnym lub pozakarnym, niż sankcje i środki mające zastosowanie do przestępstw objętych art. 3 ust. 2.*

Artykuł 8
Okoliczności obciążające

W zakresie, w jakim następujące okoliczności nie należą do znamion przestępstw, o których mowa w art. 3, państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by w odniesieniu do odnośnych przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, **co najmniej jedną spośród** następujących okoliczności można było uznać, **zgodnie z prawem krajowym**, za okoliczności obciążające:

■

- a)** przestępstwo spowodowało zniszczenie ekosystemu lub nieodwracalną bądź długotrwałą znaczną szkodę w ekosystemie; ■
- b)** przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej Rady 2008/841/WSiSW⁴⁰;

⁴⁰ Decyzja ramowa Rady 2008/841/WSiSW z dnia 24 października 2008 r. w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej (Dz.U. L 300 z 11.11.2008, s. 42).

- c) przestępstwo wiązało się z wykorzystaniem *przez sprawcę* dokumentów fałszywych lub przerobionych;
- d) przestępstwo popełnił urzędnik publiczny w ramach wykonywania obowiązków;
- e) sprawca *został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwa tego samego rodzaju, co przestępstwa, o których mowa w art. 3 lub 4;*
- f) przestępstwo spowodowało lub miało spowodować, bezpośrednio lub pośrednio, osiągnięcie znacznych korzyści finansowych lub uniknięcie znacznych wydatków, *w zakresie, w jakim takie korzyści lub wydatki można określić;*

I

- g)** sprawca *zniszczył dowody* lub zastraszył świadków lub skarżących;
- h)** *przestępstwo popełniono na obszarze sklasyfikowanym jako obszar specjalnej ochrony zgodnie z art. 4 ust. 1 lub 2 dyrektywy 2009/147/WE lub na obszarze wyznaczonym jako specjalny obszar ochrony zgodnie z art. 4 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG, lub na obszarze wskazanym jako teren mający znaczenie dla Wspólnoty zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 92/43/EWG.*

Okoliczność obciążająca, o której mowa w lit. a) niniejszego artykułu, nie ma zastosowania do przestępstw objętych art. 3 ust. 3.

Artykuł 9
Okoliczności łagodzące

Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by w odniesieniu do odpowiednich przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, **co najmniej jedną spośród** następujących okoliczności można było uznać, **zgodnie z prawem krajowym**, za okoliczność łagodzącą:

- a) sprawca przywraca środowisko do poprzedniego stanu, **w przypadku gdy takie przywrócenie nie jest obowiązkiem na mocy dyrektywy 2004/35/WE, lub, przed wszczęciem postępowania karnego, podejmuje kroki w celu zminimalizowania wpływu i zakresu szkody lub naprawia szkodę;**
- b) sprawca udziela organom administracyjnym lub sądowym informacji, których organy te nie byłyby w stanie uzyskać w inny sposób, a ułatwiających im:
 - (i) ujawnienie lub pociągnięcie do odpowiedzialności karnej pozostałych sprawców;
 - (ii) znalezienie dowodów.

Artykuł 10
Zabezpieczenie i konfiskata

Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu *umożliwienia wykrywania, identyfikacji, zamrażania i konfiskaty instrumentów i dochodów z przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4.*

Państwa członkowskie związane dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE⁴¹ przyjmują środki, o których mowa w akapicie pierwszym, zgodnie z tą dyrektywą.

Artykuł 11
Terminy przedawnienia

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu ustanowienia terminu przedawnienia umożliwiającego prowadzenie postępowań przygotowawczych, wnoszenie i popieranie oskarżeń, przeprowadzanie rozpraw sądowych i wydawanie orzeczeń w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, w dostatecznie długim okresie po ich popełnieniu, w celu skutecznego ścigania takich przestępstw.

Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu ustanowienia terminu przedawnienia umożliwiającego wykonanie kar, nałożonych prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4 przez wystarczający okres czasu po tym skazaniu.

⁴¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/42/UE z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie zabezpieczenia i konfiskaty narzędzi służących do popełnienia przestępstwa i korzyści pochodzących z przestępstwa w Unii Europejskiej (Dz.U. L 127 z 29.4.2014, s. 39).

2. Termin przedawnienia, o którym mowa w ust. 1 akapit pierwszy jest następujący:

- a) co najmniej dziesięć lat od popełnienia przestępstwa podlegającego maksymalnej karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej dziesięciu lat ■ ;
- b) co najmniej *pięć* lat od popełnienia przestępstwa podlegającego maksymalnej karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej *pięciu* lat ■ ;
- c) co najmniej *trzy* lata od popełnienia przestępstwa podlegającego maksymalnej karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej *trzech* lat.

■

3. Termin przedawnienia, o którym mowa w ust. 1 akapit drugi jest następujący:
- a) co najmniej dziesięć lat od daty prawomocnego wyroku skazującego w następujących przypadkach:
 - (i) *kara pozbawienia wolności na okres dłuższy niż pięć lat, lub alternatywnie*
 - (ii) kara pozbawienia wolności, w przypadku przestępstwa podlegającego maksymalnej karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej dziesięciu lat ;
 - b) co najmniej pięć lat od daty prawomocnego wyroku skazującego w następujących przypadkach:
 - (i) *kara pozbawienia wolności na okres dłuższy niż jeden rok, lub alternatywnie*
 - (ii) kara pozbawienia wolności, w przypadku przestępstwa podlegającego maksymalnej karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej pięciu lat ;
oraz

c) co najmniej trzy lata od daty prawomocnego wyroku skazującego w następujących przypadkach:

(i) *kara pozbawienia wolności na okres do jednego roku, lub alternatywnie*

(ii) kara pozbawienia wolności, w przypadku przestępstwa podlegającego maksymalnej karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej trzech lat .

■

4. Na zasadzie odstępstwa od *ust. 1 i 2* państwa członkowskie mogą ustanowić termin przedawnienia krótszy niż dziesięć lat, ale nie krótszy niż *pięć* lat, pod warunkiem że bieg przedawnienia może zostać przerwany lub zawieszony w przypadku określonych działań.

Artykuł 12
Jurysdykcja

1. Każde państwo członkowskie przyjmuje niezbędne środki w celu określenia swojej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4, w przypadku gdy:
 - a) przestępstwo popełniono w całości lub w części na jego terytorium;
 - b) przestępstwo popełniono na pokładzie statku lub samolotu zarejestrowanego w danym państwie członkowskim lub pływającego pod jego banderą;
 - c) szkoda *będąca jednym ze znamion przestępstwa* wystąpiła na jego terytorium;
 - d) sprawca jest obywatelem tego państwa ■ .

2. Państwo członkowskie informuje Komisję w przypadku, gdy podejmie decyzję o rozszerzeniu zakresu swojej jurysdykcji na *co najmniej jedno spośród* przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4 i które popełniono poza jego terytorium, jeżeli:

- a) *sprawca ma miejsce zwykłego pobytu na jego terytorium;*
- b) przestępstwo popełniono na korzyść osoby prawnej mającej siedzibę na jego terytorium;
- c) przestępstwo popełniono przeciwko jego obywatelowi lub osobie mającej w nim miejsce zwykłego pobytu;
- d) przestępstwo spowodowało poważne zagrożenie dla środowiska na jego terytorium.

W przypadku gdy przestępstwo, o którym mowa w art. 3 i 4, podlega jurysdykcji więcej niż jednego państwa członkowskiego, te państwa członkowskie współpracują w celu ustalenia, które państwo członkowskie ma prowadzić postępowanie karne. W stosownych przypadkach oraz zgodnie z art. 12 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW⁴² sprawę kieruje się do Eurojustu.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 lit. c) i d), państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by wykonywanie ich jurysdykcji nie było uzależnione od warunku, że oskarżenie może zostać wniesione wyłącznie w następstwie zawiadomienia przez państwo, w którym popełniono przestępstwo.

⁴² Decyzja ramowa Rady 2009/948/WSiSW z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów (Dz.U. L 328 z 15.12.2009, s. 42).

Artykuł 13

Narzędzia dochodzeniowo-śledcze

Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by skuteczne i **proporcjonalne** narzędzia dochodzeniowo-śledcze były dostępne do celów prowadzenia postępowań przygotowawczych lub wnoszenia i popierania oskarżeń w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4. ***W stosownych przypadkach narzędzia te obejmują specjalne narzędzia dochodzeniowo-śledcze, takie jak te stosowane w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej lub w innych sprawach dotyczących poważnej przestępczości.***

Artykuł 14

Ochrona osób, które zgłaszają przestępstwa przeciwko środowisku lub pomagają w prowadzeniu postępowania przygotowawczego ***w ich sprawie***

Bez uszczerbku dla dyrektywy (UE) 2019/1937 państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by ***wszelkie*** osoby zgłaszające przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4 niniejszej dyrektywy, dostarczające dowodów lub w inny sposób współpracujące z ***właściwymi organami***, ***miały dostęp do środków*** wsparcia i pomocy w kontekście postępowania karnego, ***zgodnie z prawem krajowym.***

I

Artykuł 15

Publikacja informacji w interesie publicznym i dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla zainteresowanej społeczności

Państwa członkowskie zapewniają, by *osoby, których dotyczą lub mogą dotyczyć przestępstwa, o których mowa w art. 3 i 4 niniejszej dyrektywy, oraz osoby mające wystarczający interes lub podnoszące naruszenie prawa, a także organizacje pozarządowe, które promują ochronę środowiska i spełniają wymogi prawa krajowego*, miały odpowiednie prawa *procesowe* w postępowaniach dotyczących tych przestępstw, *jeżeli takie prawa procesowe dla zainteresowanej społeczności istnieją w danym państwie członkowskim w postępowaniach dotyczących innych przestępstw*, na przykład jako strona cywilna. *W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają również, zgodnie ze swoim prawem krajowym, aby informacje o postępach postępowania były udostępniane zainteresowanej społeczności, jeżeli ma to miejsce w postępowaniach dotyczących innych przestępstw.* ■

Artykuł 16

Zapobieganie

Państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki, takie jak kampanie informacyjne i uświadamiające *skierowane do odpowiednich zainteresowanych stron z sektora publicznego i prywatnego, a także* programy badawcze i edukacyjne, *które mają na celu* ograniczenie przestępstw przeciwko środowisku i ryzyka *ich* wystąpienia. W stosownych przypadkach państwa członkowskie działają we współpracy z *takimi* zainteresowanymi stronami.

Artykuł 17

Zasoby

Państwa członkowskie zapewniają, aby organy krajowe, które wykrywają przestępstwa przeciwko środowisku, prowadzą postępowania przygotowawcze w ich sprawie lub wnoszą i popierają oskarżenia lub orzekają w ich sprawie, dysponowały wystarczającą liczbą wykwalifikowanego personelu oraz wystarczającymi zasobami finansowymi, technicznymi i technologicznymi do skutecznego pełnienia swoich funkcji związanych z wdrażaniem niniejszej dyrektywy. *Państwa członkowskie, uwzględniając tradycje konstytucyjne i strukturę swojego systemu prawnego, a także inne okoliczności krajowe, oceniają potrzebę zwiększenia poziomu specjalizacji tych organów w dziedzinie prawa karnego dotyczącego środowiska, zgodnie z prawem krajowym.*

Artykuł 18

Szkolenia

Bez uszczerbku dla niezależności sądów oraz różnic w organizacji sądownictwa w Unii państwa członkowskie *podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia, by* sędziom, prokuratorom, funkcjonariuszom policji, pracownikom wymiaru sprawiedliwości i właściwym organów uczestniczącym w postępowaniach karnych i postępowaniach przygotowawczych *zapewniono regularne specjalistyczne* szkolenia pod kątem celów niniejszej dyrektywy i odpowiednie do funkcji pełnionych przez takich sędziów, prokuratorów, funkcjonariuszy policji, pracowników wymiaru sprawiedliwości i właściwych organów.

Artykuł 19

Koordinacja i współpraca między właściwymi organami w państwie członkowskim

Państwa członkowskie przyjmą niezbędne środki w celu ustanowienia odpowiednich mechanizmów koordynacji i współpracy na szczeblu strategicznym i operacyjnym pomiędzy wszystkimi właściwymi organami zaangażowanymi w zapobieganie przestępstwom przeciwko środowisku i ich zwalczanie. Mechanizmy takie mają na celu co najmniej:

- a) zapewnienie wspólnych priorytetów i zrozumienia relacji między egzekwowaniem prawa karnego i administracyjnego;
- b) wymianę informacji do celów strategicznych i operacyjnych, **w granicach określonych w obowiązującym prawie unijnym i krajowym**;
- c) konsultacje w poszczególnych postępowaniach przygotowawczych, **w granicach określonych w mających zastosowanie przepisach prawa unijnego i krajowego**;
- d) wymianę najlepszych praktyk;
- e) udzielanie pomocy europejskim sieciom organów wymiaru sprawiedliwości zajmujących się sprawami związanymi ze zwalczaniem przestępstw przeciwko środowisku i powiązanych naruszeń prawa.

Mechanizmy, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą przyjąć formę wyspecjalizowanych organów koordynacyjnych, protokołów ustaleń między właściwymi organami, krajowych sieci egzekwowania prawa i wspólnych działań szkoleniowych.

Artykuł 20

Współpraca między państwami członkowskimi a Komisją oraz organami lub jednostkami organizacyjnymi Unii

W przypadku gdy istnieje podejrzenie, że przestępstwa przeciwko środowisku mają charakter transgraniczny, właściwe organy zainteresowanych państw członkowskich rozważają przekazanie informacji dotyczących tych przestępstw odpowiednim właściwym organom.

Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących współpracy transgranicznej i wzajemnej pomocy prawnej w sprawach karnych państwa członkowskie, Eurojust, Europol, Prokuratura Europejska, Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych i Komisja – w ramach swoich odpowiednich kompetencji – współpracują ze sobą w zwalczaniu przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4. W tym celu Eurojust, w stosownych przypadkach, zapewnia pomoc techniczną i operacyjną potrzebną właściwym organom krajowym do ułatwienia koordynacji prowadzonych przez nie dochodzeń. Komisja może, w stosownych przypadkach, udzielić pomocy.

Artykuł 21
Strategia krajowa

1. ***Państwa członkowskie ustanawiają i publikują krajową strategię zwalczania przestępstw przeciwko środowisku do dnia ... [trzy lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy].***

Państwa członkowskie ***podejmują środki w celu wdrożenia*** ich strategii krajowej ***bez zbędnej zwłoki. Strategia krajowa*** obejmuje co najmniej następujące kwestie:

- a) cele i priorytety polityki krajowej w obszarze przestępstw przeciwko środowisku, ***w tym w sprawach transgranicznych, oraz ustalenia dotyczące regularnej oceny, czy są one osiągnięte;***

- b) role i obowiązki wszystkich właściwych organów zaangażowanych w zwalczanie przestępstw przeciwko środowisku, *w tym w odniesieniu do koordynacji i współpracy między właściwymi organami krajowymi, a także właściwymi organami Unii oraz w odniesieniu do udzielania pomocy europejskim sieciom pracującym nad kwestiami bezpośrednio związanymi ze zwalczaniem tych przestępstw, w tym w przypadkach transgranicznych;*

■

- c) ■ sposób wspierania specjalizacji specjalistów ds. egzekwowania prawa, *oszacowanie zasobów przeznaczonych na zwalczanie przestępstw przeciwko środowisku oraz ocena przyszłych potrzeb w tym zakresie.*

■

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich strategię krajową poddawano przeglądowi i aktualizowano w regularnych odstępach czasu, nie dłuższych niż 5 lat, na podstawie podejścia opartego na analizie ryzyka, w celu uwzględnienia istotnych zmian i tendencji oraz związanych z nimi zagrożeń odnoszących się do przestępstw przeciwko środowisku.

Artykuł 22
Dane statystyczne

1. Państwa członkowskie *zapewniają wprowadzenie systemu rejestrowania, tworzenia i dostarczania zanonimizowanych* danych statystycznych *dotyczących etapów sprawozdawczych, dochodzeniowych i sądowych w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 3 i 4*, w celu monitorowania skuteczności swoich środków zwalczania przestępstw przeciwko środowisku.
2. Dane statystyczne, o których mowa w ust. 1, obejmują co najmniej *istniejące dane dotyczące*:
 - a) *liczby przestępstw zarejestrowanych i osądzonych w państwach członkowskich;*
 - b) *liczby umorzonych spraw sądowych, w tym z powodu upływu terminu przedawnienia karalności danego przestępstwa;*
 - c) *liczby osób fizycznych, które:*
 - (i) *są ścigane;*
 - (ii) *zostały skazane;*
 - d) *liczby osób prawnych:*
 - (i) *które są ścigane;*
 - (ii) *pociągniętych do odpowiedzialności lub wobec których nałożono sankcję lub środek karny lub pozakarny ;*
 - e) *rodzajów i wysokości nałożonych sankcji.*

■

3. Państwa członkowskie zapewniają ■ publikację skonsolidowanego przeglądu swoich danych statystycznych *co najmniej co trzy lata*.
4. Państwa członkowskie corocznie przekazują Komisji dane statystyczne, o których mowa w ust. 2 niniejszego artykułu, w standardowym formacie, o którym mowa w art. 23.
5. ***Co najmniej raz na trzy lata*** Komisja ■ publikuje sprawozdanie na podstawie danych statystycznych przekazanych przez państwa członkowskie. Sprawozdanie publikuje się po raz pierwszy trzy lata po ustaleniu standardowego formatu, o którym mowa w art. 23.

■

Artykuł 23
Uprawnienia wykonawcze

1. Do dnia...[3 lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja ustanawia, w drodze aktów wykonawczych, standardowy, łatwo dostępny i porównywalny format przekazywania danych statystycznych, o którym mowa w art. 22 ust. 4. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 24 ust. 2.
2. Standardowy format przekazywania danych statystycznych zawiera następujące elementy:
 - a) klasyfikacja przestępstw przeciwko środowisku;
 - b) jednostki obliczeniowe;
 - I**
 - c) format sprawozdań.

Zapewnia się wspólne rozumienie elementów, o których mowa w akapicie pierwszym.

Artykuł 24

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku gdy komitet nie wyda żadnej opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 25

Ocena, sprawozdawczość *i przegląd*

1. Do dnia ... [■ cztery lata od daty wejścia w życie *niniejszej dyrektywy*] Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie, w którym ocenia, w jakim zakresie państwa członkowskie przyjęły środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje niezbędne do przygotowania tego sprawozdania.

■

2. Do dnia ... [■ siedem lat od daty wejścia w życie *niniejszej dyrektywy*] Komisja przeprowadza ocenę skutków niniejszej dyrektywy, *uwzględniając potrzebę aktualizacji wykazu przestępstw przeciwko środowisku, o których mowa w art. 3 i 4*, i przedkłada sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje niezbędne do przygotowania tego sprawozdania, *w tym podsumowanie wdrażania niniejszej dyrektywy i działań podjętych zgodnie z art. 16–21 oraz dane statystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy transgranicznej. W razie potrzeby sprawozdaniu temu towarzyszy wniosek ustawodawczy.*
3. *Komisja regularnie rozważa, czy istnieje potrzeba wprowadzenia zmian do przestępstw objętych art. 3 ust. 2.*

Artykuł 26

Zastąpienie dyrektywy 2008/99/WE

Dyrektywa 2008/99/WE zostaje zastąpiona w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji tej dyrektywy do prawa krajowego. W odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do dyrektywy ramowej 2008/99/WE traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy. W odniesieniu do państw członkowskich, które nie są związane niniejszą dyrektywą, pozostają one związane dyrektywą 2008/99/WE.

Artykuł 27

Zastąpienie dyrektywy 2009/123/WE

Dyrektywa 2009/123/WE *zostaje zastąpiona w odniesieniu* do państw członkowskich *związanych* niniejszą dyrektywą *bez uszczerbku dla zobowiązań tych państw członkowskich dotyczących* terminu *transpozycji tej dyrektywy*.

W odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszą dyrektywą odesłania do przepisów dyrektywy 2005/35/WE dodanych lub zastąpionych dyrektywą 2009/123/WE traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy.

Państwa członkowskie, które nie są związane niniejszą dyrektywą, pozostają związane dyrektywą 2005/35/WE zmienioną dyrektywą 2009/123/WE.

Artykuł 28

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy w terminie do dnia ... [2 lata od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. Niezwłocznie powiadamiają o tym Komisję. ■

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 29

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 30

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w ...

W imieniu Parlamentu Europejskiego

W imieniu Rady

Przewodnicząca

Przewodniczący